

PARLEM 5

Valencià

PRIMÀRIA

bromera

Presentació

El llibre que teniu a les mans forma part de la sèrie *Parlem*, una proposta de Bromera per a Valencià de Primària que situa l'alumnat en el centre del procés d'ensenyament-aprenentatge.

Parlem inclou com a eixos vertebradors els **objectius de desenvolupament sostenible de l'Agenda 2030**, a fi que els xiquets i les xiquetes adopten mesures urgents davant la degradació del medi ambient, identifiquen els beneficis d'un consum responsable, adquirisquen hàbits de vida saludables, valoren positivament la diversitat personal i cultural, detecten situacions de desigualtat i exclusió, resolguen els conflictes de manera pacífica, i utilitzen els recursos digitals i tecnològics d'una manera ètica.

Perquè tot això siga possible, és imprescindible treballar, a més dels coneixements, les actituds i les destreses. En definitiva, les **competències clau** que necessitaran per a desenvolupar-se com a persones, exercir una ciutadania activa, incorporar-se a l'edat adulta satisfactòriament i poder dur a terme un aprenentatge permanent al llarg de la vida.

Destaquem, a continuació, alguns dels pilars de *Parlem*:

Tractament integrat de llengües

El tractament integrat de llengües (TIL) permet evitar duplicitats, de manera que els continguts comuns dels currículums de Valencià i Castellà es tracten només una vegada. A més, es remarquen les semblances i les diferències entre un idioma i l'altre. Finalment, l'ús d'una mateixa terminologia lingüística permet establir connexions fàcilment i transferir coneixements d'una llengua a l'altra.

Combinació de treball individual i treball col·laboratiu

El treball individual permet desenvolupar l'**autonomia** i la **iniciativa personal**, mentre que el treball col·laboratiu afavoreix la interacció d'alumnes amb perfils diferents i millora les **destreses socials**, alhora que atorga al professorat un rol menys rígid: acompanya, orienta, dona suport, suggereix, modera, pregunta i introdueix continguts.

Aprenentatge significatiu

Per a aconseguir que l'alumnat connecte amb els continguts curriculars, n'ha de percebre la utilitat i la relació amb l'entorn, per això hi ha una selecció acurada de **sabers bàsics o essencials** i una gamma variada de **situacions d'aprenentatge** que els doten de context i que conviden a posar-los en pràctica.

Interdisciplinarietat

Encara que els continguts curriculars s'organitzen en àrees i matèries, no hi ha un límit real entre els coneixements de cada disciplina. *Parlem* aposta per trencar eixa falsa barrera i trobar **punts de connexió**.

1. On vius?	10
2. Com a bons germans	22
3. El plat saludable	34
4. Actuem?	46
5. Versos encadenats	58
6. Quin oratge fa?	70
7. De divers, diversió!	82
8. Quina família!	94
9. Salvem el planeta!	106
10. Animalades	118
11. Comença l'espectacle	130
12. Parlem valencià	142

Banc d'activitats digitals en línia
(disponible amb llicència digital).

Activitats amb **recurs sonor**
(accessible mitjançant llicència digital).

L'activitat inclou un **vídeo** relacionat
(disponible amb llicència digital).

Activitats pensades especialment per a
treballar **en equip**.

Activitats que treballen principalment la
competència oral.

Treball de **temes transversals** o relacionats
amb altres matèries.

Activitats que es resolen a partir de
l'**observació** d'imatges.

Activitats de **comprensió**.

Treball de l'**educació emocional** i l'**educació en valors**.

Seccions avaluables amb la **rúbrica d'avaluació competencial**.

El llibre conté 12 seqüències didàctiques amb accés a l'entorn virtual d'aprenentatge.

Lectura i àudio adequats a l'edat que introdueixen temes transversals.

Activació de coneixements previs de l'alumnat. Situació d'aprenentatge inicial relacionada amb un o diversos ODS.

1 ON VIUS?

El cas de la cabanya al bosc

9 de juliol

Ja fa tres dies que estem a la casa rural Caca Quatre. Ca de casa, Ca de cares i Quatre de quatre. I tres dies també que no he escrit res al meu diari. La cosa no va malament. No vull ni imaginar-me com hauria estat sense el gos. Vull dir sense el gos i sense el meu amic Jordi. Si l'haguera d'haver passat només amb ma mare, ella i jo... Tot un dia sencer amb immaculada a la Caca Quatre i sense Internet!

El gos, Jordi i jo som bons amics, hem fet colla. Com que hem estat sense connexió, ens hem hagut de buscar la vida per a no avorir-nos. Ahir vam mamprendre la construcció d'una cabanya. El muntó de fustes i palets d'obra abandonats al darrere de la casa, cara D, ens va donar la idea.

Vam triar un lloc a la cara B amb tres arbres junts de branques espesses i vam posar uns palets perquè feren de parets just on les branques eren més baixes, de manera que ens servien de sostre. Vam cobrir les parets amb branques, excepte un parell de forats que vam deixar per a fer de finestres. També vam buscar fulles seques i les vam posar en terra perquè ens serviren d'estora. Vam provar de gitar-nos i cabiem perfectament, els tres. El terra era blanet i confortable, s'estava fresquet i feia bona olor, com en la resta del bosc.

No era una gran construcció, però passava completament desapercibuda. Ningu descobria el nostre refugi secret. O així creïem.

Ens faltava la porta, que faríem amb un altre palet, i vidres per a les finestres, per a les quals havíem pensat en botelles de plàstic, i... moltes més coses. Però ens vam cridar per a sopar i vam haver de deixar l'obra a mitges.

Ahir no vaig escriure res perquè Jordi i jo ens vam passar la nit dibuixant plànols de com podíem ampliar la construcció. Estàvem molt emocionats amb el projecte. Però este matí (i ací està el misteri nocturn gos), no quedava res. La cabanya havia desaparegut, esborrada del mapa. Ni palets, ni branques, ni fulles seques per a fer d'estora... Res!

PEP CASTELLANO. *Diari d'unes vacances afortunades* (adaptació)

Aprenem valors: apreciem la importància del treball en equip.

Per a aprendre i entendre

- Cada casa és un món.
- Tirar la casa per la finestra.
- Casa de dues portes fa de mal guardar.

En grups, esbrineu el significat d'aquestes expressions amb la paraula casa i afegiu-ne d'altres.

Què sé?

- Com és una cabanya.
- Identificar un diari personal.

Què vull saber?

- Separar paraules amb dígrafs, diftongs o hiats.
- Escriure un diari.

LLEGIM I COMPREMEN 1

- Quin tipus d'habitatge coneixeu?
- En quants heu estat?

- Contesta aquestes preguntes sobre la lectura.
  - Qui narra la història? Com ho has sabut?
    - Una xiqueta. Un xiquet. Una persona major.
  - Quins altres personatges s'hi esmenten i quina relació hi ha entre ells?
    - Quin tipus de text és el que acabes de llegir? Com ho has identificat?
- Trà què és un diari personal.
  - Publicació diària de caràcter informatiu editada en suport paper.
  - Llibre on s'anoten els fets de cada dia i sovint els pensaments propis.
  - Llibre de comerç on es registren les compres i les vendes en l'ordre en què han tingut lloc.
- Què creus que han anat a fer a la casa Caca Quatre?
- Quin tipus d'allotjament s'assembla més a una casa rural? Per què?

LLEGIM I COMPREMEN 1

- Escriu què han necessitat per a fer la cabanya.
  - Mamprendre
    - Trobar solucions per u mateix.
  - Fer colla
    - Lloc cobert.
  - Buscar-se la vida
    - Començar a fer una cosa.
  - Refugi
    - Còmode, acollidor.
  - Confortable
    - Entendre's bé, dues o més persones.
  - Estora
    - Part d'una casa que la tapa per dalt.
  - Sostre
    - Peça de roba que es posa en terra per a decorar o protegir del fred.
- Quines d'aquestes paraules de la lectura són diminutius? Justifica la resposta.

paret fresquet palet blanet

Gosset ve de la paraula gos i fa referència a un gos menudet.

Comprensió lectora amb activitats d'observació, reflexió i treball de les emocions i els valors.

Ampliació del vocabulari de la seqüència.

APRENM PARAULES 1

Els habitatges

- Emparella els noms dels habitatges amb les imatges i les definicions.

1. xalet 2. dúplex 3. casa 4. adossat 5. pis 6. cabanya

  - Casa independent, generalment envoltada de jardí i situada fora de la població.
  - Vivenda en dos nivells integrada amb altres unitats similars en un bloc o edifici.
  - Edifici que serveix d'habitatge humà.
  - Construcció senzilla i menuda feta amb materials lleugers.
  - Vivenda independent situada en un edifici.
  - Casa construïda contigua o unida a una altra pels costats o per la part posterior.
- I tu, en quin tipus d'habitatge vius? Descriu com és a la teua parella de davant i no t'oblides de dir:
  - Quantes habitacions hi ha.
  - Si té una planta o més.
  - Si té espai a l'aire lliure o no, i com és.
  - Si teniu veïnat o no, i a quina distància es troba.
  - Alguna cosa que t'agrada molt i alguna que no t'agrada tant.

APRENM PARAULES 1

- Escriu el tipus d'habitatge en un paper ben gran i agrupeu-vos en l'aula segons el que hàgeu escrit. Comenteu les semblances i les diferències d'un mateix tipus d'habitatge i anoteu les conclusions al dossier d'escriptura que podeu descarregar del llibre digital.

En què s'assemblen?

En què es diferencien?

Quant a...

- Busqueu en la lectura un sinònim de **pila**, **mur** i **amagatall**.
- Canvia cada paraula marcada per una de sinònima.

conduïx pis construït caminar pardalets camí

El pare, la mare i jo vivim en un **apartament** a la ciutat. En canvi, l'oncle Toni viu al poble en una casa gran, amb un corral on creix la parral. Als afores del poble, han edificat un **dúplex**, que són habitatges que tenen dues plantes unides per una escala interior. Quan hi anem, m'agrada **passar** pel camp, on hi ha un sender molt bonic que porta a una font. M'encanta benar escoltant el soroll de l'aigua i el cant dels ocells.

Els sinònims

Les paraules que tenen un significat semblant o igual s'anomenen **sinònims**. Per exemple: casa, residència, habitatge, pis...

Reflexió gramatical, per a conèixer l'estructura de la llengua.

PENSEM 1

La síl·laba. Dígrafs, diftongs i hiats

Per a separar en síl·labes les paraules hem de tindre en compte els dígrafs, els diftongs i els hiats. Els dígrafs **ll, ny, gu** i **qu** no se separen, però la resta, sí. Observa els exemples:

- No se separen → ba-llar, es-guit, mo-myo, so-ques, gue-pard, o-lla, ra-que-ta...
- Se separen → car-ro, cas-so-la, jut-ge, plat-ja, cot-xe...

1. Encercla els dígrafs d'aquestes paraules i separa'n les síl·labes.

pallasso quadrícula pinya caqui canya esquesna
cavallet passejar formatge metxa atleta carro

Un diftong és la unió de dues vocals que es pronuncien en una mateixa síl·laba. Es forma quan apareixen juntes una vocal qualsevol (a, e, i, o, u) i la i o la u, per exemple, ai-gua o neu-la.

2. Escribeu els noms de les imatges i encercla'n els diftongs.

PENSEM 1

Noms i adjectius

4. Completa el text amb aquestes paraules.

cabanya ciutat iaïos gat tranquil·litat gratacel aire casa

Ma mare, el meu ... i jo vivim en una gran ..., en un ... de 30 pisos que inclou vivendes, oficines, gimnàs i, fins i tot, un restaurant en l'últim pis. És un dels edificis més alts de la ciutat. En canvi, els meus ... viuen feliços en una ... de camp envoltats de natura. Els agrada la ... i respirar ... pur. Són fantàstics i m'han construït una ... per a jugar.

5. Encercla els noms que signifiquen el mateix que **habitació**.

carrutge estança creuer alberg cambra refugi cobert

Les paraules que serveixen per a designar éssers vius o coses són **noms** i les que serveixen per a descriure són **adjectius**: casa espaiosa, poble acollidor...

6. Pensa en la casa on vius i completa amb dues característiques.

- La meua habitació és ... i ...
- La cuina de ma casa és ... i ...
- La sala d'estar ...
- El lavabo ...

7. Escribeu una paraula que signifiqui el mateix que la destacada.

- Un pis **ampli** i lluminós.
- Un jardí **enjardinada**.
- Un pis **acollidor**.
- Un pis **modest**.

PARLEM 1

Parlem de cabanyes

1. Per parelles, observeu aquestes cabanyes i trieu quina penseu que s'assembla més a la de Marta i Jordi tenint en compte...

- Els materials utilitzats.
- El lloc de construcció.
- La complexitat de la construcció.

2. Com penseu que acabarà sent la cabanya de Marta i Jordi? Comenteu-ho en grups i completeu la fitxa. Si voleu, podeu elaborar un plànol.

Dimensions: ____
Finestres: ____
Portes: ____
Estances: ____

3. Mireu el vídeo i comenteu per parelles:

- Us han vingut ganes de llegir el llibre?
- Què penseu de l'ús abusiu dels dispositius electrònics? Esteu d'acord amb els xiquets del vídeo? Per què?
- Animeu-vos a fer un booktube en què parleu d'un llibre sobre les vacances que us haja agradat.

ESCRIVIM 1

El diari personal

1. Llig.

Divendres 14 de setembre

Aquesta ha sigut la primera setmana d'escola. He començat 56 de Primària i hem estrenat classe! Aquests dies ens hem assegut on hem volgut, i jo he triat estar amb Pau i Carlota, els meus millors amics. Ens hem ajuntat per grups per a organitzar l'aula, i a nosaltres ens ha tocat el racó de la biblioteca. Hem classificat tots els llibres nous i hem preparat un espai per a fer booktubes: hem posat coixins, alguns complements, i hem decorat uns quants plòsters. Tinc ganes de llegir-me ja un llibre per a estrenar-lo. Espere anar-hi el cap de setmana i escriure per ací com va el curs.

Dossier d'escriptura

2. Tria un d'aquests temes per a escriure, en acabant, l'entrada d'un diari personal.

- Explica què t'agradaria fer el cap de setmana vinent o què vas fer l'anterior.
- Parla d'algun llibre o pel·lícula que t'ha agradat especialment.
- Escriu el que et va passar ahir o fa uns dies.
- Conta coses que pots fer per a sentir-te millor.

3. Llig amb atenció aquests consells per a escriure un diari personal. Si ja ho fas, podràs millorar, i si no, ja saps per on començar.

Consells per a escriure un diari

- Tria on escriuràs. Pots agafar una libreta que tingues a casa o una de nova. S'ha de poder tancar, bé amb una goma o amb un cadenat.
- Com que és privat, guarda'l en un lloc segur.
- Disseña'l i personalitza'l. Pots decorar la coberta amb fotos, dibuixos o adhesius.
- Recorda incloure la data en cada entrada. Si vols, també l'hora, el lloc o altres dades.
- Pots triar un començament fix («Benvolgut diari...»), variar-lo o no incloure'n.
- Escriu en primera persona i detxa anar els teus sentiments lliurement, però amb atenció i escriu amb correcció.
- També hi pots apegar records, escriure lletres de cançons, copiar poemes...
- Cada entrada pot tindre una llargària diferent.

enjardinada.
s i acollidores.
mode.

atamentament i escriu-lo.

17

Pràctiques d'escriptura pautades i de complexitat creixent.

Activitats de consolidació i d'autoavaluació amb rúbriques.

Foment de l'expressió oral.

Reptes i tasques cooperatives molt senzilles, per a posar en pràctica les competències.

FEM PINYA 1

Inventem un còmic

1. Júlia i Gilbert també tenen una cabanya en un arbre. En parelles, llegiu el còmic en veu alta i interpreteu un personatge cada un.

2. Identifiqueu en el còmic els elements següents:

- una bafarada
- una vinyeta
- una onomatopeia
- un cartutx
- lloc de publicació
- autor/a

3. Inventeu un còmic nou a partir de l'anterior en el dossier d'escriptura. Feu grups de quatre i repartiu-vos les vinyetes. Cada grup canviarà un dels textos i el passarà al grup del costat perquè faci el mateix. Després, torneu a llegir el còmic amb tots els textos canviats. Quin ha sigut el resultat?

4. Mireu el vídeo sobre el procés d'il·lustració de l'autor del còmic anterior i, després, començeu preguntes que li faríeu si poguéreu fer-li una entrevista.

1 REPASSEM

1. Completa la taula amb les coses que has après en aquesta unitat.

Per primera vegada...	Creu que ho he fet...	El meu equip creu que ho ha fet...
He après vocabulari sobre els habitatges i com es construeixen.		
He separat correctament paraules amb dígrafs, diftongs o hiats.		

2. Escribeu sinònims de les paraules destacades i fes els canvis que calga.

alberg gratacel arquitecte/a

- Per a reformar aquesta casa necessita algú que dissenye els plànols.
- A Nova York destaquen els edificis de gran alçària amb moltíssims pisos.
- Quan era estudiant, sempre que viatjava dormia en edificis per a joves.

3. Separa les síl·labes d'aquestes paraules. Alerta amb els dígrafs!

llençatèter   massapà   quècical   guitarrina   despaxtar   formiguer

4. Escribeu cinc paraules que tinguin diftongs diferents.

5. Indica si les paraules següents porten diftong (d) o hiat (h).

aviòneta	escriure	raonar	farmàcia	mourre
fauna	fluir	diada	blau	camió

6. Marca les afirmacions verdares sobre el còmic.

- Les vinyetes són dibuixos, sempre dramàtics, acompanyats o no de text.
- Les bafarades són espais sempre quadrats amb el que diu o pensa un personatge.
- Les onomatopeies imiten un so, un soroll o una veu natural.
- Hi ha còmics tant per a adults com per a xiquets i xiquetes.

QUADRE DE CONTINGUTS I SABERS BÀSICS

		ODS	Llegim i comprenem	Aprenem paraules
1	On vius?	 11 CIUTATS I COMUNITATS SOSTENIBLES Ciutats i comunitats sostenibles	El cas de la cabanya al bosc (Pep Castellano)	Els habitatges. Els sinònims
2	Com a bons germans	 9 INDÚSTRIA, INNOVACIÓ I INFRAESTRUCTURES Indústria, innovació i infraestructures	Ens tenim (Muriel Villanueva)	Els viatges. La derivació
3	El plat saludable	 3 SALUT I BENESTAR Salut i benestar	Menjars diferents, cultures diverses (Víctor Raga)	L'alimentació saludable. Els antònims
4	Actuem?	 16 PAU, JUSTÍCIA I INSTITUCIONS SÒLIDES Pau, justícia i institucions sòlides	Prou de nades! (Dídac Botella)	El teatre. Les paraules polisèmiques
5	Versos encadenats		Poemes diversos (Fina Girbés)	Les col·leccions. Les famílies de paraules
6	Quin oratge fa?	 15 VIDA TERRESTRE Vida terrestre	Nervis i bunyols de carabassa (Teresa Broseta i Jordi Payà)	El clima. El camp semàntic
7	De divers, diversió!	 10 REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS Reducció de les desigualtats	Som iguals i diferents alhora (Fani Grande)	La igualtat. Els sufixos
8	Quina família!	 5 IGUALTAT DE GÈNERE Igualtat de gènere	El millor pare del món (Ximo Cerdà)	La família. Els prefixos
9	Salvem el planeta!	 13 ACCIÓ CLIMÀTICA Acció climàtica	La Terra és el <i>Titanic</i> (Joan Olivares)	El medi ambient. El diccionari
10	Animalades	 15 VIDA TERRESTRE Vida terrestre	Un pardal molt gran (Maria Josep Escrivà)	Els hàbitats naturals. Les sigles i les abreviatures
11	Comença l'espectacle	 8 TREBALL DIGNE I CREIXEMENT ECONÒMIC Treball digne i creixement econòmic	Cignes (Ernest J. Sorrentino i Carles Alberola)	Els oficis del teatre. Les frases fetes i els refranys
12	Parlem valencià	 4 EDUCACIÓ DE QUALITAT Educació de qualitat	Una dona fidel (Diari La Veu)	El periodisme. Les paraules compostes

QUADRE DE CONTINGUTS I SABERS BÀSICS

Pensem	Parlem	Escrivim	Fem pinya (Repte)
La síl·laba. Dígrafs, diftongs i hiats. Noms i adjectius	Parlem de cabanyes	El diari personal	Inventem un còmic
La síl·laba tònica. Accent agut i greu. El nom	Ens divertim	La descripció	Dissenyem un plànol
L'accentuació de paraules agudes. L'adjectiu	Som iguals	Les preferències	Elaborem un menú
L'accentuació de paraules planes i esdrúixoles. Els determinants (I)	Representem escenes	La ressenya	Versionem una nadala
L'accent diacrític i la dièresi. Els determinants (II)	Recitem un poema	El poema	Preparem un recital
L'apòstrof. Els pronoms personals	Celebrem una festa	El text predictiu	Fem la previsió de l'oratge
La <i>b</i> i la <i>v</i> . El verb i l'adverbi	Fem un debat	L'article d'opinió	Fem un vídeo
Els signes de puntuació. El verb: conjugació, temps i mode	Diem el que ens agrada	El correu electrònic	Organitzem una festa pirata
La esse sorda. La primera conjugació	Anem al cine	La reclamació	Elaborem un decàleg
La esse sonora. La segona conjugació	Cuidem els animals	El resum	Preparem un <i>lapbook</i>
La lletra <i>x</i> i els dígrafs <i>tx</i> , <i>ig</i> . La tercera conjugació	Fem teatre	La notícia	Dissenyem un cartell
La lletra <i>l</i> i les grafies <i>ll</i> , <i>ll</i> . El verb i l'oració	Fem una entrevista	La publicació digital	Elaborem una revista

Seqüència 1

1 SITUACIÓ D'APRENTATGE INICIAL

pàg. 10
Marta i Jordi preparen els materials per a construir una cabanya al bosc.
Quins tipus d'habitatges coneixeu?

11 CIUTATS I COMUNITATS SOSTENIBLES

2 **pàg. 14**
Observem fotos de diferents tipus d'habitatges.
Com és l'habitatge on vius?

3 REPTE O TASCA FINAL

pàg. 20
La doctora Píxel mira uns dibuixos que viuen en una casa de fusta.
On viurien els protagonistes del teu còmic?

Seqüència 2

1 SITUACIÓ D'APRENTATGE INICIAL

pàg. 22
Ona i Roc viatgen en avió a Indonèsia.
Com han canviat els mitjans de transport amb el temps?

9 INDÚSTRIA, INNOVACIÓ I INFRAESTRUCTURES

2 **pàg. 26**
Parlem dels mitjans de transport que coneixem.
Quins mitjans de transport són més sostenibles?

3 REPTE O TASCA FINAL

pàg. 32
Observem les infraestructures d'una escola i deduïm quin ús es dona a cada part.
Sabeu dibuixar el plànol de l'escola?

Seqüència 3

1 SITUACIÓ D'APRENTATGE INICIAL

pàg. 34

Helena i Martí parlen amb el senyor Cantalombardi de les diferències en l'alimentació de cadascú.

Tots segueix el mateix tipus d'alimentació?

3 SALUT I BENESTAR

2 pàg. 38

Coneixem el plat saludable.

Penses que tens una alimentació sana?

3 pàg. 43

El menjamitjons no menja tots els tipus de calçotins, només li agraden els de cotó.

Què manges tu encara que no t'entusiasme?

4 REpte O TASCA FINAL

pàg. 44

Ja saps diferenciar què és nutritiu i què no ho és.

Quin menú proposaries per al menjador de l'escola?

Seqüència 4

1 SITUACIÓ D'APRENTATGE INICIAL

pàg. 46

L'alumnat d'aquesta obra de teatre vol actualitzar les nades per a sentir-se identificat.

Quines temàtiques voldries que es tractaren en les nades?

16 PAU, JUSTÍCIA I INSTITUCIONS SÒLIDES

2 pàg. 54

Buster Keaton fou un actor de cine mut.

Sou capaç d'improvisar una escena muda?

3 REpte O TASCA FINAL

pàg. 56

Escoltem nades en versió *rock*.

Podeu versionar una nadala en equip?

El cas de la cabanya al bosc

9 de juliol

Ja fa tres dies que estem a la casa rural Caca Quatre. Ca de casa, Ca de cares i Quatre de quatre. I tres dies també que no he escrit res al meu diari. La cosa no va malament. No vull ni imaginar-me com hauria estat sense el gos. Vull dir sense el gos i sense el meu amic Jordi. Si l'haguera d'haver passat només amb ma mare, ella i jo... Tot un dia sencer amb Immaculada a la Caca Quatre i sense Internet!

El gos, Jordi i jo som bons amics, hem fet colla. Com que hem estat sense connexió, ens hem hagut de buscar la vida per a no avorrir-nos. Ahir vam mamprendre la construcció d'una cabanya. El muntó de fustes i palets d'obra abandonats al darrere de la casa, cara D, ens va donar la idea.

Vam triar un lloc a la cara B amb tres arbres junts de branques espesses i vam posar uns palets perquè feren de parets just on les branques eren més baixes, de manera que ens servien de sostre. Vam cobrir les parets amb branques, excepte un parell de forats que vam deixar per a fer de finestres. També vam buscar fulles seques i les vam posar en terra perquè ens serviren d'estora. Vam provar de gitar-nos i cabíem perfectament, els tres. El terra era blanet i confortable, s'estava fresquet i feia bona olor, com en la resta del bosc.

Què sé?

- Com és una cabanya.
- Identificar un diari personal.
- ...

Què vull saber?

- Separar paraules amb dígrafs, diftongs o hiats.
- Escriure un diari.
- ...

No era una gran construcció, però passava completament desapercibuda. Ningú descobriria el nostre refugi secret. O això creíem.

Ens faltava la porta, que faríem amb un altre palet, i vidres per a les finestres, per a les quals havíem pensat en botelles de plàstic, i... moltes més coses. Però ens van cridar per a sopar i vam haver de deixar l'obra a mitges.

Ahir no vaig escriure res perquè Jordi i jo ens vam passar la nit dibuixant plànols de com podíem ampliar la construcció. Estàvem molt emocionats amb el projecte. Però este matí (i ací està el misteri nocturn gros), no quedava res. La cabanya havia desaparegut, esborrada del mapa. Ni palets, ni branques, ni fulles seques per a fer d'estora... Res!

PEP CASTELLANO. *Diari d'unes vacances avorrides*
(adaptació)

Aprenem valors: apreciem la importància del treball en equip.

Per a aprendre i entendre

Cada casa és un món.

Tirar la casa per la finestra.

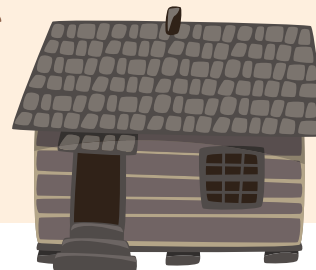
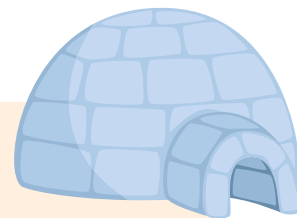
Casa de dues portes fa de mal guardar.

En grups, esbrineu el significat d'aquestes expressions amb la paraula **casa** i afegiu-ne d'altres.

- Quin tipus d'habitatges coneixeu?
- En quants heu estat?

1. Contesta aquestes preguntes sobre la lectura.

- Qui narra la història? Com ho has sabut?
  - Una xiqueta. Un xiquet. Una persona major.
- Quins altres personatges s'hi esmenten i quina relació hi ha entre ells?
- Quin tipus de text és el que acabes de llegir? Com ho has identificat?

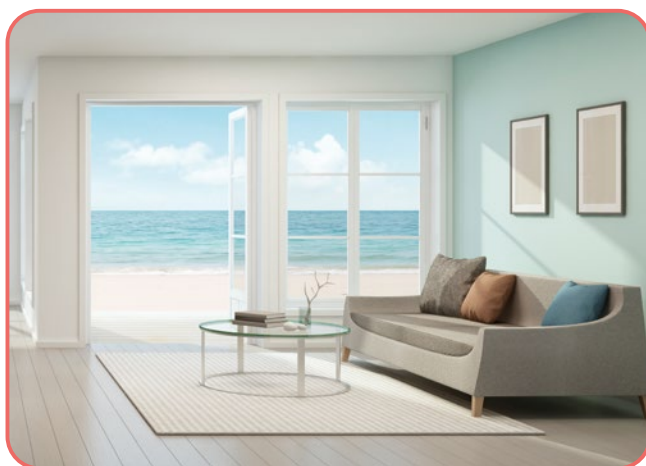
2. Tria què és un diari personal.

- Publicació diària de caràcter informatiu editada en suport paper.
- Llibre on s'anoten els fets de cada dia i sovint els pensaments propis.
- Llibre de comerç on es registren les compres i les vendes en l'ordre en què han tingut lloc.

3. Què creus que han anat a fer a la casa Caca Quatre?

4. Quin tipus d'allotjament s'assembla més a una casa rural? Per què?

5. Segons el teu parer...

- Creus que a la protagonista li hauria agradat estar a la casa només amb sa mare? Copia el fragment que justifica la teua resposta.
- Si hagueren tingut Internet, penses que haurien construït la cabanya?

6. Escriu què han necessitat per a fer la cabanya.

7. Relaciona cada paraula o expressió amb el sentit que té.

Mamprendre •	• Trobar solucions per u mateix.
Fer colla •	• Lloc cobert.
Buscar-se la vida •	• Començar a fer una cosa.
Refugi •	• Còmode, acollidor.
Confortable •	• Entendre's bé, dues o més persones.
Estora •	• Part d'una casa que la tapa per dalt.
Sostre •	• Peça de roba que es posa en terra per a decorar o protegir del fred.

8. Quines d'aquestes paraules de la lectura són diminutius? Justifica la resposta.

paret fresquet palet blanet

Gosset ve de la paraula gos i fa referència a un gos menudet.

• Imagineu que esteu de vacances sense Internet. Com ocuparíeu el temps lliure? Anoteu les idees en un full giratori.

• Comenteu com penseu que seria la vida en general sense Internet.

• Inventeu un nom per a la vostra casa, o per a una on hàgeu passat uns dies, i justifiqueu-la davant del grup.

Els habitatges

1. 🔍 Emparella els noms dels habitatges amb les imatges i les definicions.

1. xalet

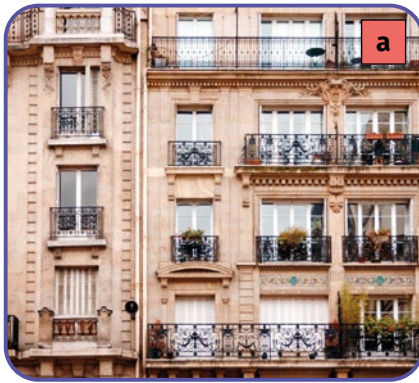
2. dúplex

3. casa

4. adossat

5. pis

6. cabanya

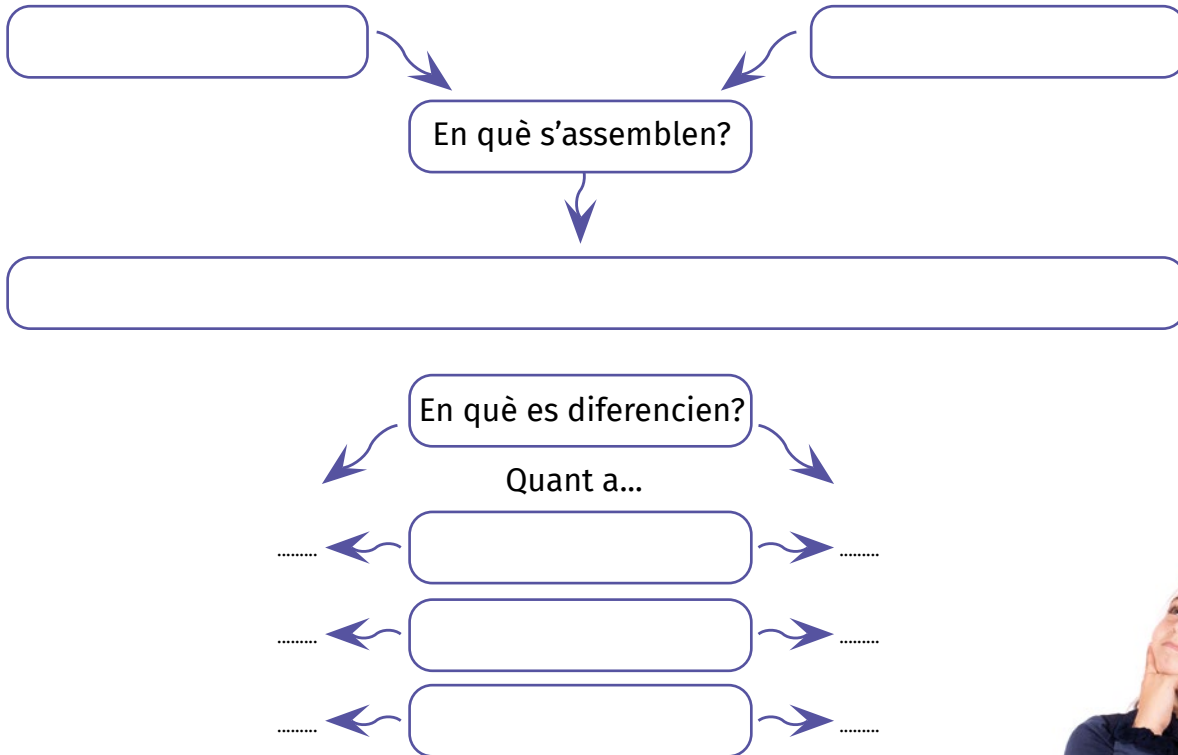
- Casa independent, generalment envoltada de jardí i situada fora de la població.
- Vivenda en dos nivells integrada amb altres unitats similars en un bloc o edifici.
- Edifici que serveix d'habitatge humà.
- Construcció senzilla i menuda feta amb materials lleugers.
- Vivenda independent situada en un edifici.
- Casa construïda contigua o unida a una altra pels costats o per la part posterior.

2. 🗣️ I tu, en quin tipus d'habitatge vius? Descriu com és a la teua parella de davant i no t'oblides de dir:

- Quantes habitacions hi ha.
- Si té una planta o més.
- Si té espai a l'aire lliure o no, i com és.
- Si teniu veïnat o no, i a quina distància es troba.
- Alguna cosa que t'agrada molt i alguna que no t'agrada tant.

3. Escriviu el tipus d'habitatge en un paper ben gran i agrupeu-vos en l'aula segons el que hàgeu escrit. Comenteu les semblances i les diferències d'un mateix tipus d'habitatge i anoteu les conclusions al dossier d'escriptura que podeu descarregar del llibre digital.

Els sinònims

Les paraules que tenen un significat semblant o igual s'anomenen **sinònims**. Per exemple: *casa, residència, habitatge, pis...*

4. Busqueu en la lectura un sinònim de **pila**, **mur** i **amagatall**.
5. Canvia cada paraula marcada per una de sinònima.

condueix   pis   construït   caminar   pardalets   camí

El pare, la mare i jo vivim en un **apartament** ..... a la ciutat. En canvi, l'oncle Toni viu al poble en una casa gran, amb un corral on creix la parra. Als afores del poble, han **edificat** ..... uns dúplex, que són habitatges que tenen dues plantes unides per una escala interior. Quan hi anem, m'agrada **passejar** ..... pel camp, on hi ha un **sender** ..... molt bonic que **porta** ..... a una font. M'encanta berenar escoltant el soroll de l'aigua i el cant dels **ocells** .....

La síl·laba. Dígrafs, diftongs i hiats

Per a separar en síl·labes les paraules hem de tindre en compte els dígrafs, els diftongs i els hiats. Els dígrafs **ll**, **ny**, **gu** i **qu** no se separen, però la resta, sí. Observa els exemples:

- **No se separen** → ba-llar, es-guit, mo-nyo, so-ques, gue-pard, o-lla, ra-que-ta...
- **Se separen** → car-ro, cas-so-la, jut-ge, plat-ja, cot-xe...

1. Encercla els dígrafs d'aquestes paraules i separa'n les síl·labes.

pallasso   quadrícula   pinya   caqui   canya   esquena
cavallet   passejar   formatge   metxa   atleta   carro

Un **diftong** és la unió de dues vocals que es pronuncien en una mateixa síl·laba. Es forma quan apareixen juntes una vocal qualsevol (**a**, **e**, **i**, **o**, **u**) i la **i** o la **u**, per exemple, **ai**-gua o **neu**-la.

2. Escriu els noms de les imatges i encercla'n els diftongs.

Quan en una paraula hi ha dues vocals juntes que no formen diftong, tenim un **hiat**. Per exemple, **ci-èn-ci-a** i **pa-e-lla**.

3. Troba els hiats en aquestes paraules.

aeronau   violí   lleó   teatre   Maria   poema

Noms i adjectius

4. Completa el text amb aquestes paraules.

cabanya   ciutat   iaïos   gat   tranquil·litat   gratacel   aire   casa

Ma mare, el meu ..... i jo vivim en una gran ....., en un ..... de 30 pisos que inclou vivendes, oficines, gimnàs i, fins i tot, un restaurant en l'últim pis. És un dels edificis més alts de la ciutat. En canvi, els meus ..... viuen feliços en una ..... de camp envoltats de natura. Els agrada la ..... i respirar ..... pur. Són fantàstics i m'han construït una ..... per a jugar.

5. Encercla els noms que signifiquen el mateix que **habitació**.

carruatge   estança   creuer   alberg   cambra   refugi   cobert

Les paraules que serveixen per a designar éssers vius o coses són **noms** i les que serveixen per a descriure són **adjectius**: casa espaiosa, poble acollidor...

6. Pensa en la casa on vius i completa amb dues característiques.

- La meua habitació és ..... i .....
- La cuina de ma casa és ..... i .....
- La sala d'estar .....
- El lavabo .....

7. Escriu una paraula que signifiqui el mateix que la destacada.

- Un pis **ampli** i lluminós.
- Una terrassa **estreta** i enjardinada.
- Habitacions moblades i **acollidores**.
- Un estudi **ordenat** i còmode.

Dictat

8. Escolta el dictat atentament i escriu-lo.

Parlem de cabanyes

1. Per parelles, observeu aquestes cabanyes i trieu quina penseu que s'assembla més a la de Marta i Jordi tenint en compte...

- Els materials utilitzats.
- El lloc de construcció.
- La complexitat de la construcció.

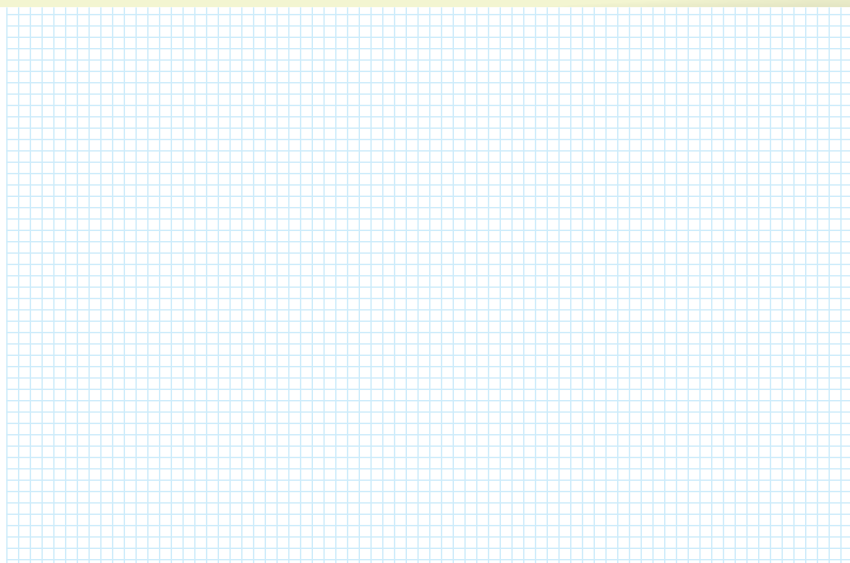
2. Com penseu que acabarà sent la cabanya de Marta i Jordi? Comenteu-ho en grups i completeu la fitxa. Si voleu, podeu elaborar un plànol.

Dimensions: .....

Finestres: .....

Portes: .....

Estances: .....

3. Mireu el vídeo i comenteu per parelles:

- Us han vingut ganes de llegir el llibre?
- Què penseu de l'ús abusiu dels dispositius electrònics? Esteu d'acord amb els xiquets del vídeo? Per què?
- Animeu-vos a fer un *booktube* en què parleu d'un llibre sobre les vacances que us haja agradat.

El diari personal

1. Llig.

Divendres 14 de setembre

Aquesta ha sigut la primera setmana d'escola. He començat 5e de Primària i hem estrenat classe! Aquests dies ens hem assegut on hem volgut, i jo he triat estar amb Pau i Carlota, els meus millors amics. Ens hem ajuntat per grups per a organitzar l'aula, i a nosaltres ens ha tocat el racó de la biblioteca. Hem classificat tots els llibres nous i hem preparat un espai per a fer *booktubes*: hem posat coixins, alguns complements, i hem decorat uns quants pòsters. Tinc ganes de llegir-me ja un llibre per a estrenar-lo. Espere avançar-lo el cap de setmana i escriure per ací com va el curs.

Dossier d'escriptura

2. Tria un d'aquests temes per a escriure, en acabant, l'entrada d'un diari personal.

- Explica què t'agradaria fer el cap de setmana vinent o què vas fer l'anterior.
- Parla d'algun llibre o pel·lícula que t'haja agradat especialment.
- Escriu el que et va passar ahir o fa uns dies.
- Conta coses que pots fer per a sentir-te millor.

3. Llig amb atenció aquests consells per a escriure un diari personal. Si ja ho fas, podràs millorar, i si no, ja saps per on començar.

Consells per a escriure un diari

1. Tria on escriuràs. Pots agafar una llibreta que tingues a casa o una de nova. S'ha de poder tancar, bé amb una goma o amb un cademat.
2. Com que és privat, guarda'l en un lloc segur.
3. Dissenya'l i personalitza'l. Pots decorar la coberta amb fotos, dibuixos o adhesius.
4. Recorda incloure la data en cada entrada. Si vols, també l'hora, el lloc o altres dades.
5. Pots triar un començament fix («Benvolgut diari...»), variar-lo o no incloure'n.
6. Escriu en primera persona i deixa anar els teus sentiments lliurement, però para atenció i escriu amb correcció.
7. També hi pots apegar records, escriure lletres de cançons, copiar poemes...
8. Cada entrada pot tindre una llargària diferent.

Inventem un còmic

1. Júlia i Gilbert també tenen una cabanya en un arbre. En parelles, llegiu el còmic en veu alta i interpreteu un personatge cada un.

2. Identifiqueu en el còmic els elements següents:

- una bafarada
- una vinyeta
- una onomatopeia
- un cartutx
- lloc de publicació
- autor/a

3. Inventeu un còmic nou a partir de l'anterior en el dossier d'escriptura. Feu grups de quatre i repartiu-vos les vinyetes. Cada grup canviarà un dels textos i el passarà al grup del costat perquè faça el mateix. Després, torneu a llegir el còmic amb tots els textos canviats. Quin ha sigut el resultat?

4. Mireu el vídeo sobre el procés d'il·lustració de l'autor del còmic anterior i, després, penseu preguntes que li faríeu si poguéreu fer-li una entrevista.

1. Completa la taula amb les coses que has après en aquesta unitat.

Per primera vegada...	Crec que ho he fet...	El meu equip creu que ho ha fet...
He après vocabulari sobre els habitatges i com es construeixen.		
He separat correctament paraules amb dígrafs, diftongs o hiats.		

2. Escriu sinònims de les paraules destacades i fes els canvis que calga.

alberg   gratacel   arquitecte/a

- Per a reformar aquesta casa necessita **algú que dissenye els plànols**.
- A Nova York destaquen els **edificis de gran alçària amb moltíssims pisos**.
- Quan era estudiant, sempre que viatjava dormia en **edificis per a joves**.

3. Separa les síl·labes d'aquestes paraules. Alerta amb els dígrafs!

Llenyater

massapà

queixal

guitarra

despatxar

formiguer

4. Escriu cinc paraules que tinguen diftongs diferents.

5. Indica si les paraules següents porten diftong (d) o hiat (h).

avioneta

escriure

raonar

farmàcia

moure

fauna

fluor

diada

blau

camió

6. Marca les afirmacions verdaderes sobre el còmic.

- Les vinyetes són dibuixos, sempre dramàtics, acompanyats o no de text.
- Les bafarades són espais sempre quadrats amb el que diu o pensa un personatge.
- Les onomatopeies imiten un so, un soroll o una veu naturals.
- Hi ha còmics tant per a adults com per a xiquets i xiquetes.

Ens tenim

Ona acaba de fer un llarg pipí al minúscul lavabo de l'avió. Hauria preferit viatjar amb el seu xandall taronja, però aquesta faldilla absurda li porta un regust de tendresa àcida, mentre recorda la iaia demanant-li de posar-se «bonica per a l'ocasió». Quina ocasió? L'exili? Ni que la selva indonèsia fora el paradís! Ni que la classe turista d'un vol intercontinental fora un creuer pel Carib en cabina de luxe!

«Toc, toc.» Algú colpeja la porta mentre es llava les mans.

–Un moment! *One moment!*

–Soc jooo –xiuxiueja el seu germà.

Ella obri i se'l troba de cara.

–Vens a pixar? –li pregunta.

–No. A buscar-te. Necessite ajuda amb aquest sudoku –explica mentre li ensenya la petita revista oberta per una de les últimes pàgines.

–Però què fas? I per això em segueixes fins ací?

–És que...

–Primera: la revista és meua, i me l'has presa sense permís. Segona: es fa per ordre, i no se salta així, pim-pam, a les pàgines del final. Tercera: el teu cervellet no té cap cap cap possibilitat d'encertar un sol número en sudokus d'aquest nivell. Dona'm. –I li pren la revista i el llapis de les mans.

–Ets una antipàtica.

–Tu no portaves un boli de colors i una llibreta? Per què no dibuixes monstres dels teus?

–No són monstres. Són hòbbits, elfs, fades...

Roc calla en sec quan la mà d'una tripulant de cabina se li posa sobre el muscle. La dona els demana silenci amb un índex sobre els llavis i els mostra el rellotge de polsera: les dues de la matinada. Ell es pregunta si deuen ser les dues

Què sé?

- Com és un avió.
- Què és un sudoku.
- ...

Què vull saber?

- Distingir els accents greus i aguts.
- Descriure un lloc.
- ...

a Amsterdam o a la capital indonèsia. En quin moment es deu canviar d'hora el rellotge una hostessa? I què importa això ara, eh? Està molt nerviós i no pot estar-se quiet. Mentrestant, Ona es pregunta si, volant cap a l'est, la nit serà més llarga o més curta del normal. L'hostessa els convida a intentar dormir.

–Però per què he d'anar sempre amb tu apegat, Roc? –diu Ona fluixet quan estan asseguts.

Hi ha bastants places lliures i tenen tota una filera per a ells sols. Així poden estirar les cames i descansar millor. Roc amolla:

–Jo també vaig sempre amb tu apegada, eh? Què et penses?

–Però jo no et perseguisc fins al vàter, xaval.

–Tenia un dubte.

–Un dubte?

–Tenia por.

Un «xut!» enfadat els fa callar de colp.

–Por de què?

I Roc encongeix els muscles i calla.

MURIEL VILLANUEVA

Ona i Roc i els tigres de Sumatra (adaptació)

Aprenem valors: ens ajudem els uns als altres.

Per a aprendre i entendre

Toc-toc

Pim-pam

Xut

En grups, comenteu el significat d'aquestes onomatopeies. Després, amplieu la llista fins a deu exemples.

- Quins mitjans de transport soleu utilitzar? Quins altres no utilitzeu quasi mai? És igual per a totes les persones?
- Penseu en mitjans de transport que s'utilitzaven en el passat i ara ja no s'utilitzen. Quins altres s'utilitzen ara però no existien fa molts anys?

1. Contesta aquestes preguntes sobre la lectura.

- On i quan passa la història? Com ho has sabut?
- Quants personatges apareixen?
- Com es diuen els protagonistes?
- Quina relació hi ha entre ells?

2. Qui explica la història?

- L'explica Ona des del seu punt de vista i per això sabem què pensa.
- L'explica Roc des del seu punt de vista i per això sabem què pensa.
- L'explica un narrador extern que sap tot el que passa, fins i tot el que pensen els protagonistes.

3. Per què Roc va a buscar a Ona fins al vàter? Què li passa en realitat?

4. Explica qui demana silenci als germans i per quin motiu.

5. En parelles, responeu aquestes preguntes sobre el text. Si no coincideu, expliqueu el vostre punt de vista i després escolteu el del company o companya. Intenteu arribar a un acord.
- Per què creieu que Ona diu una frase en anglés?
  - Penseu que els protagonistes tenen ganes d'anar a la selva indonèsia?

6. Quin d'aquests éssers fantàstics no s'esmenta en el text? Encercla'l.

7. Relaciona cada paraula amb el sentit que té.

Creuer •	• Parlar fluixet.
Hostessa •	• Sabor desagradable que deixa una cosa.
Regust •	• Tripulant de cabina.
Xiuxiuejar •	• Viatge turístic per mar.

8. Inventa com segueix la història. De què deu tindre por Roc? Creus que Ona l'ajudarà?

9. Imagineu que heu de fer un viatge en avió de moltes hores. Com ocuparíeu el temps lliure? Anoteu les vostres idees per torns en un full giratori.

• Quines coses us fan por a vosaltres? Hem de sentir vergonya quan alguna cosa ens fa por?

• Creieu que hi ha algú que no tinga por de res?

• Comenteu què feu quan teniu por i què vos fa tindre'n.

• Doneu consells als companys i companyes perquè puguin superar les seues pors.

Els viatges

1. En parelles, escriviu tots els noms de mitjans de transport que conegueu i classifiqueu-los segons si van per aire, mar o terra.

Aire	Mar	Terra

2. Quin és el viatge que més bé recordes? Explica'l a la teua parella i no t'oblides de dir...

- Amb quin mitjà o mitjans de transport hi vas anar.
- Quina ruta vas fer.
- On et quedaves a dormir.
- Com era el lloc que visitaves (poble, ciutat, mar, muntanya...).
- Què és el més divertit que hi vas fer.
- Alguna cosa que t'haja agradat molt i alguna que no t'haja agradat tant.
- Com es diuen els habitants d'allí.

3. Relaciona una paraula de cada columna. Després, escriu una oració amb la paraula derivada.

terra •	• aviació
aire •	• aterratge
transport •	• transportista
avió •	• enlairament

Aquell mariner no havia vist mai abans un submarí.

La derivació

4. Identifica i subratlla la paraula que no té relació amb la resta.

port, aeroport, porter, portuari

tigre, tigrat, tigressa, tija

pilot, pilotar, copilot, pilotari

vaca, vaquer, vacances, vaqueria

- Les **paraules derivades** (massatge → massatgista) estan formades per dues parts:
- El **lexema** o arrel, que és la part fixa, i conté el significat principal (massatg-).
  - El **morfema**, que és la part que canvia (-ista).

5. Escriu les professions que deriven d'aquestes paraules. Usa els morfemes **-ista**, **-dor** o **-dora**.

llaurar

tenis

esquí

XAPA

futbol

equilibri

massatge

economia

guitarra

il·lustració

- Ara, anota les professions d'alguns familiars teus i escriu un derivat de cada una.

6. Forma paraules relacionades amb els viatges a partir d'aquests morfemes. Per exemple: **viatger**, **maquinista**... Corregiu-vos les respostes en grup.

-ista

-er

-ari

-eria

-era

La síl·laba tònica. Accent agut i accent greu

1. En parella, llegiu en veu alta aquestes paraules i indiqueu la síl·laba tònica.

número revista passaport passatge terminal

En cada paraula hi ha una síl·laba que es pronuncia amb més força que les altres, la **síl·laba tònica**.

- Les paraules que tenen l'última síl·laba tònica són **agudes**: videojoc, trampolí.
- Les paraules que tenen la penúltima síl·laba tònica són **planes**: torre, còmic.
- Les paraules que tenen l'antepenúltima síl·laba tònica són **esdrúixoles**: Indonèsia, última.

2. Escolta les paraules i encercla'n la síl·laba tònica. En acabant, escriu si són agudes (A), planes (P) o esdrúixoles (E).

☐ automòbil	☐ monopatí	☐ globus	☐ ambulància	☐ barca
☐ trineu	☐ bicicleta	☐ tramvia	☐ submarí	☐ zepelí
☐ autobús	☐ helicòpter	☐ telefèric	☐ góndola	☐ ciclomotor

De vegades, la síl·laba tònica va marcada amb un **accent gràfic**, que pot ser **agut** (´) o **greu** (`). En aquests casos:

- La lletra **a** porta sempre accent greu (**à**): aerostàtic, matalàs.
- Les lletres **i**, **u** porten sempre accent agut (**í**, **ú**): molí, barnús.
- Les lletres **e**, **o** porten accent agut si són tancades (**é**, **ó**) i porten accent greu si són obertes (**è**, **ò**): avió, viatjaré, elèctric, mòbil.

3. Totes les vocals destacades de les paraules següents han de portar accent gràfic. Posa'l.

ultim	germa	estacio	pantalo	public	mati
proxim	aixo	mecanic	pneumatic	centrica	enciclopedia
cafe	pindola	escandol	aerodrom	turistic	proces

4. Escriu els noms, encercla la vocal tònica i escriu si és oberta (O) o tancada (T).

El nom: classes, gènere i nombre

Els **noms** poden ser:

- **Comuns:** maleta, seient, llibreta; o **propis:** Roc, Amsterdam, Aitana.
- **Individuals:** hostessa, ala, calçetí; o **col·lectius:** bosc, tripulació, equip.
- **Concrets:** pàgina, xandall, rellotge; o **abstractes:** por, estima, amistat.

5. Escriu noms propis del teu entorn per a cada nom comú.

continent   xiqueta   riu   país   ciutat

6. Relaciona cada nom individual amb el nom col·lectiu que corresponga.

vaixell •
ocell •
arbre •
ovella •
passatger •

• bandada
• tripulació
• arbreda
• flota
• ramat

7. Completa el text amb els següents noms abstractes i concrets. Encercla'n els abstractes.

por   alegria   simpatia   aventura   capità   inseguretats   riu

L'..... que començava els feia una miqueta de ..... La ..... que sentien pel ....., els empentava a seguir-lo, confiaven en la seua ....., que s'apegava. Però navegar per aquell ..... els omplia d'.....

El **gènere** dels noms pot ser **masculí** o **femení**. Els masculins poden portar davant el o un (el port, un avió). Els femenins, la o una (la lluna, una safata).

El femení dels substantius es forma afegint al masculí les terminacions **-a**, **-na**, **-essa**: directora (director), cosina (cosí), abadessa (abat).

El **nombre** pot ser **singular** o **plural**. El plural es forma afegint **-s**, **-es**, **-ns**, **-os** al singular: cotxes (cotxe), jaquetes (jaqueta), camions (camió), boscos (bosc).

8. En parella, digueu l'article **el** o **la** davant de cada nom segons corresponga. Després, passeu-los a plural i anteposeu-los **els** o **les**. Escriviu les respostes individualment.

sudoku   viatge   moto   llibreta
seient   plaça   rellotge   polsera   tigre

Ens divertim

1. En grup, comenteu com ens podem divertir mentre esperem. Fixeu-vos en els llocs on solem esperar i en les imatges, que us donaran idees.

- En la sala d'espera d'una consulta mèdica.
- En una estació d'autobús o de metro.
- En un trajecte en tren.

2. Comenteu amb la parella:

- Jugueu habitualment amb els amics i les amigues a jocs de taula o de carrer?
- Quin és el vostre joc de taula preferit?
- Expliqueu a la parella com es juga.

3. En grups, trieu un joc que us agrade d'entre tots els proposats en el llibre digital: birles, canut, boletes, llançament al set i mig... per a jugar a l'hora del pati. En acabant:

1. Prepareu tot el que necessiteu.
2. Apreneu les paraules pròpies del joc.
3. Divertiu-vos jugant.
4. Si voleu, feu un vídeo tutorial amb les regles del joc.

La descripció

1. Llig aquesta descripció.

En un forat a terra, hi vivia un hòbbit. No era un forat lleig, brut, humit, ple de restes de cucs i amb olor de tancat, però tampoc no era un forat sec, pelat, terrós, sense cap lloc on seure ni cap cosa per menjar: era un forat de hòbbit, cosa que significava comoditat.

Tenia una porta perfectament redona, com un ull de bou, pintada de verd, amb una argolla brillant de llautó daurat **al mig**. La porta donava a una espècie de vestibul en forma de tub que semblava un túnel: un túnel molt confortable, sense fum, amb les parets fetes de plafons, i el terra enrajolat i encafitat, moblat amb cadires envernissades i nombrosos penja-robes per a barrets i abrics. El túnel penetrava **cap a dins** del tossal i tenia moltes portetes que s'obrien **a banda i banda**, primer **cap a un costat** i després **cap a l'altre**. No li calia pujar escales, al hòbbit: dormitoris, banys, cellers, rebosts, guarda-robes, cuines, menjadors, tot es trobava a la mateixa planta, i evidentment **en** el mateix túnel. Les millors habitacions eren totes **a la banda esquerra**, ja que eren les úniques que tenien finestres, unes finestres redones, fondes, des de les quals es dominava el jardí, i els camps **de més enllà**, que baixaven suaument **cap al** riu.

J.R.R. TOLKIEN. *El hòbbit* (adaptació)

Descriure un lloc és explicar com és un espai concret, exposant com són i què fan les persones, els animals o les coses que hi ha.

També es pot descriure un itinerari. En eixe cas, caldrà explicar per ordre d'aparició els diferents llocs que es visiten o que es volen visitar.

2. Respon aquestes preguntes sobre la descripció que has llegit.

- On està el lloc que es descriu?
- Què és aquest lloc?
 Una casa.   Un espai de camp.   Un castell.
- La descripció inclou:
 Persones.   Éssers fantàstics.   Animals.
- Quines característiques generals té el lloc que es descriu?
- Quines estances s'anomenen?
- Encercla els adjectius que indiquen formes, colors i mesures.
- Fixa't en les paraules i expressions subratllades: què indiquen?

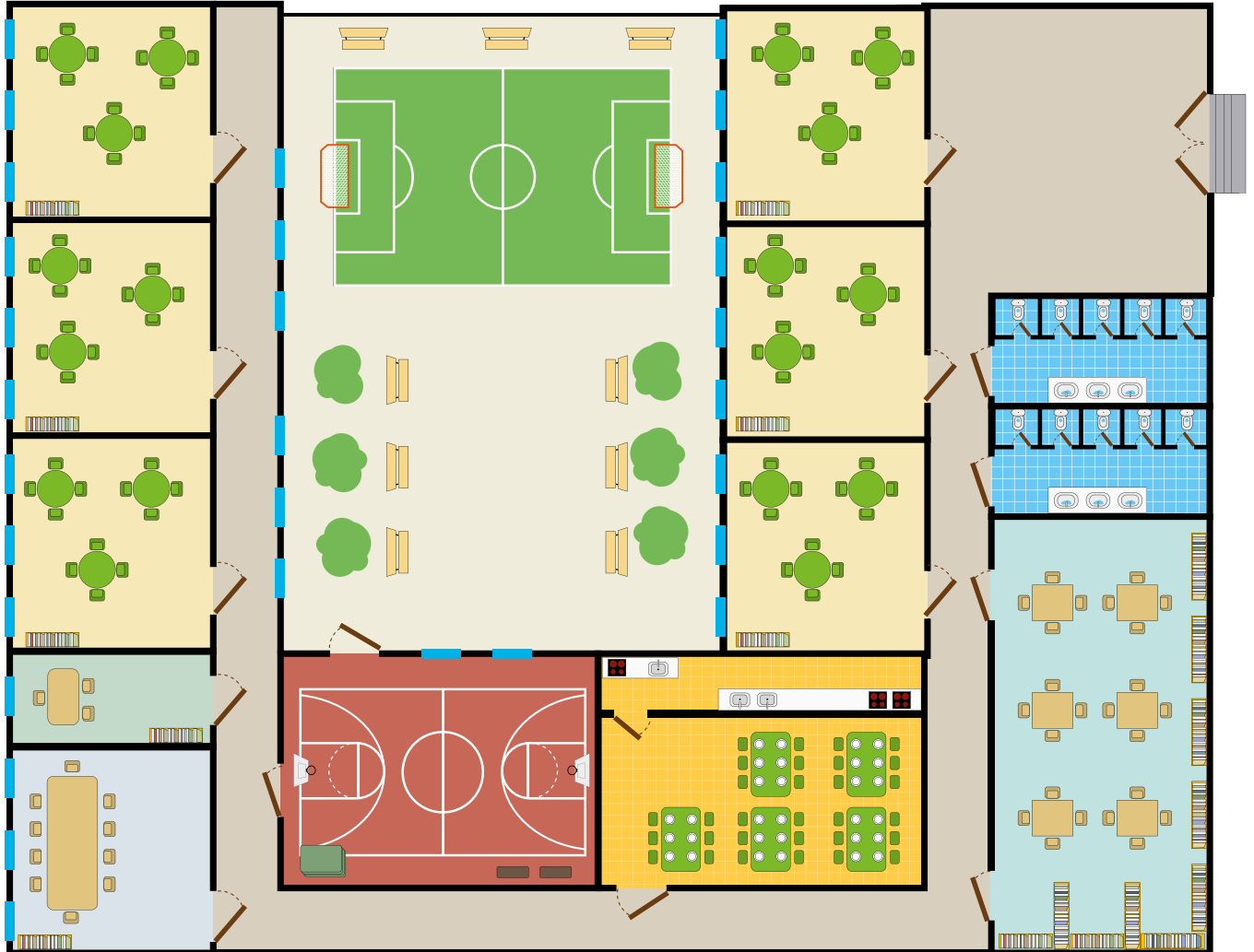
Dossier d'escriptura

3. Segueix les instruccions del dossier d'escriptura del llibre digital per a fer la teua descripció.

Dissenyem un plànol

1. En grups, fixeu-vos en aquest plànol d'una escola i decidiu quin ús es dona a cada espai.

2. Localitzeu en el plànol anterior els elements següents.

escales

una porta

una finestra

un arbre

una prestatgeria

una pica

3. Ara, feu el vostre propi plànol de l'escola. Si el vostre centre té més d'una planta, podeu fer només la planta principal. Repartiu les tasques entre els diferents membres del grup segons les vostres preferències.

- Compteu totes les aules i despatxos que hi ha.
- Fixeu-vos quina forma té l'escola (rectangular, quadrada...).
- Preneu mides de cada espai per a fer el vostre plànol a escala (repasseu com es fa un dibuix a escala).
- Feu un esborrany abans de fer el plànol definitiu.
- Dibuixeu el plànol en una cartolina gran.

1. Dibuixeu la teranyina en el vostre quadern, marqueu el nivell en què us trobeu i uniu els punts per acabar.

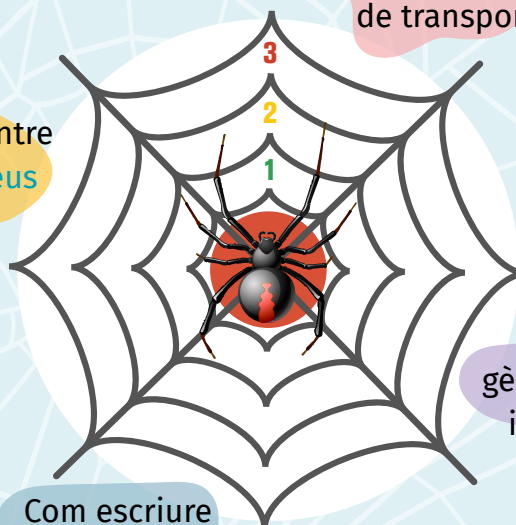
1. Ho tinc dominat.

2. Ja quasi ho tinc.

3. He de treballar més.

Distingir correctament entre els accents greus i aguts.

Paraules sobre els viatges i els mitjans de transport.

Com escriure una descripció.

Reconèixer el gènere, el nombre i la classe dels noms.

2. Copia el text, encercla la síl·laba tònica de les paraules destacades i escriu-les en una graella.

El pilot explicà que l'avió sobrevolava l'Atlàntic. Mercé i Ramon van mirar per la finestreta, però no van veure res. Era negra nit i la meitat del passatge ja dormia. Encara faltaven moltes hores per a arribar a Amèrica.

Agudes	Planes	Esdrúixoles

3. Troba un nom col·lectiu en l'activitat anterior i encercla'l.
4. Escriu paraules derivades de cada una d'aquestes.

avió port terra

5. Escriu el femení plural de les paraules següents.

llaurador gat bessó holandés avi tigre botiguer comte valencià

Dictat

6. Escolta i escriu el dictat. Després, encercla'n els noms en plural.

PARLEM 5

Valencià

PRIMÀRIA

GUIA DE RECURSOS
DIDÀCTICS

bromera

A. SITUACIONS D'APRENTATGE I ODS

Aquesta és la primera seqüència didàctica del llibre *Parlem 5*, un material basat en l'aprenentatge significatiu i en el foment de l'expressió oral per a aprendre valencià. Amb aquest curs comencen la recta final del seu pas per Primària i, per tant, és important ser conscients de la diversitat dins de l'aula per tal d'atendre de manera adequada les necessitats de cada alumne o alumna.

En aquest sentit, l'ús de les estratègies d'aprenentatge cooperatiu pot ser molt útil per tal que l'alumnat aprenga a treballar en equip i a respectar els ritmes de cada u, així com que tothom pugua fer aportacions valuoses a l'hora d'aprendre.

També és important que l'alumnat reba informació lingüística variada amb la qual es pugua sentir identificat. Això enllaça amb el TIL que proposem en tot el projecte. Tota la informació que reben, siga en la llengua que siga, podran processar-la més endavant i utilitzar-la per a elaborar els seus discursos. En aquesta seqüència didàctica, per exemple, veuran diversos models textuais tant orals com escrits (el diari, el còmic, la descripció, la recomanació d'un llibre i l'entrevista), que els serviran per a produir després els seus textos. Segons les necessitats, el professor o la professora pot decidir si cal ampliar el repertori o no.

També es treballen les experiències personals durant les vacances, el vocabulari dels diferents tipus d'habitatges, els sinònims, els dígrafs, els diftongs i els hiats per a la separació sil·làbica, els noms i els adjectius.

La situació d'aprenentatge inicial sorgeix de la lectura d'un fragment del llibre *Diari d'unes vacances avorrides*, de Pep Castellano, un text amb forma de diari personal, amb elements narratius i descriptius. Aquest text, doncs, ens fornirà un model textual per a després tractar la descripció d'habitatges en la secció «Parlem» i el diari personal en «Escrivim».

En la secció «Fem pinya» sempre es proposa una activitat per a fer en equip. En aquesta ocasió, hauran d'inventar un còmic a partir d'un model donat.

Al llarg de la seqüència didàctica, que du per tema principal els habitatges, podem treballar l'objectiu de desenvolupament sostenible número 11 (ciutats i comunitats sostenibles).

B. TEMES TRANSVERSALS

S'hi tracten diverses temàtiques: les vacances, els tipus d'habitatges, la biblioteca i el món del còmic. A més, hauran de produir textos orals tant informals com formals, cooperar amb els companys i treballar determinades habilitats socials. Pel que fa a l'educació emocional, es practica la col·laboració entre companys i també l'autoconeixement mitjançant l'escriptura d'un diari personal. Coneixeran formats audiovisuals i publicacions en valencià, tant en paper com en línia.

C. CONEIXEMENTS PREVIS

La rutina de pensament «Què sé?» i «Què vull saber?» està present en totes les seqüències i serveix per a activar els coneixements previs dels alumnes. Com que és la primera seqüència didàctica del curs, podem proposar que parlen en parelles sobre què recorden del curs passat.

També podem repartir el model d'avaluació inicial dels fotocopiabls per a comprovar el nivell amb què l'alumnat arriba a cinqué.

En qualsevol cas, per a aquesta unitat necessitaran recordar les característiques dels textos descriptius, dels diaris i dels còmics, els sinònims i la separació sil·làbica correcta tenint en compte els dígrafs, els diftongs i els hiats.

D. APRENTATGE COOPERATIU

Les tècniques de treball cooperatiu presents en aquesta seqüència didàctica són la lectura compartida, el full giratori, l'entrevista simultània, 1-2 i la taula redona, entre altres.

E. TEMPORALITZACIÓ RECOMANADA

	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre
1a setmana				
2a setmana				
3a setmana				
4a setmana				

F. RECURSOS I MATERIALS

- Versió digital del llibre (www.blinklearning.com).
- Recursos sonors i audiovisuals.
- Activitats digitals (ISpring, Genially i Kahoot).
- Quadern de valencià, que es ven per separat.
- Fitxes d'atenció a la diversitat (profes.bromera.com).
- Rúbrica d'avaluació competencial descarregable en el llibre digital.

G. ITINERARI DE LECTURA

El llibre *Diari d'unes vacances avorrides*, de Pep Castellano, és una bona lectura per a despertar l'esperit aventurer i la curiositat, necessaris tant per a les vivències d'estiu com per al curs que comença. Una altra obra amb forma de diari protagonitzada per xiquets i xiquetes aventurers és *El misteri de la Serra Perduda*, de Francesc Gisbert. Pel que fa als còmics, poden llegir *L'alegria de viure*, de Mique Bertran.

H. CONCRECIÓ CURRICULAR

 Podeu descarregar la taula de programació de la seqüència didàctica en format editable accedint a la versió digital de la guia (www.blinklearning.com) o des de l'Espai del professorat del web de Bromera (profes.bromera.com).

I. AVALUACIÓ COMPETENCIAL

 Les seccions del llibre de l'alumnat marcades amb la icona d'avaluació competencial són avaluables amb l'ajuda de la rúbrica que podeu descarregar en la versió digital del llibre (www.blinklearning.com). D'aquesta manera, es garanteix una avaluació contínua de les competències específiques de la matèria de manera senzilla.

Situació d'aprenentatge inicial

Marta i Jordi preparen els materials per a construir una cabanya al bosc.

Aquesta situació d'aprenentatge inicial introdueix el tema vertebrador de tota la seqüència: els habitatges.

Sabers bàsics

- Reflexió sobre els propis coneixements.
- Descripció i comentari d'imatges.
- Lectura de relats amb l'entonació i el ritme adients.
- Participació en la lectura d'un text narratiu.
- Comprensió del sentit metafòric de frases fetes.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Emprenedora.
- Consciència i expressió culturals.

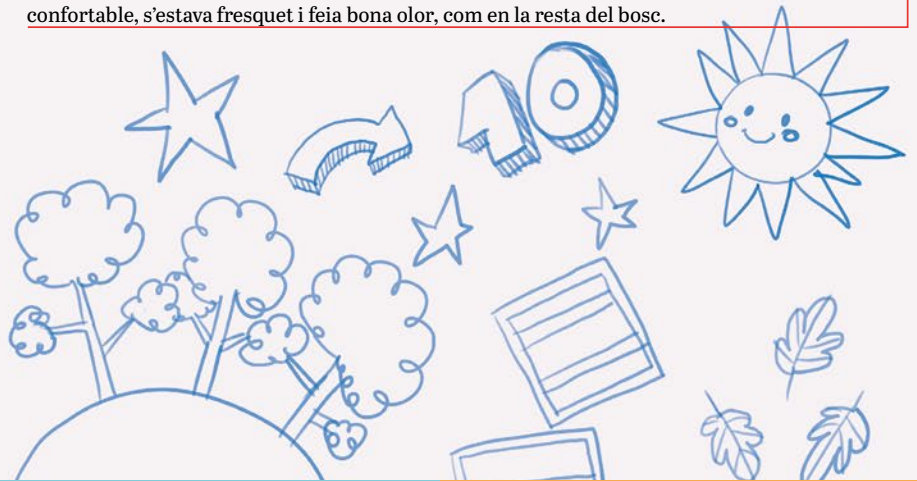
El cas de la cabanya al bosc

9 de juliol

1 Ja fa tres dies que estem a la casa rural Caca Quatre. Ca de casa, Ca de cares i Quatre de quatre. I tres dies també que no he escrit res al meu diari. La cosa no va malament. No vull ni imaginar-me com hauria estat sense el gos. Vull dir sense el gos i sense el meu amic Jordi. Si l'haguera d'haver passat només amb ma mare, ella i jo... Tot un dia sencer amb Immaculada a la Caca Quatre i sense Internet!

El gos, Jordi i jo som bons amics, hem fet colla. Com que hem estat sense connexió, ens hem hagut de buscar la vida per a no avorrir-nos. Ahir vam mamprendre la construcció d'una cabanya. El muntó de fustes i palets d'obra abandonats al darrere de la casa, cara D, ens va donar la idea.

Vam triar un lloc a la cara B amb tres arbres junts de branques espesses i vam posar uns palets perquè feren de parets just on les branques eren més baixes, de manera que ens servien de sostre. Vam cobrir les parets amb branques, excepte un parell de forats que vam deixar per a fer de finestres. També vam buscar fulles seques i les vam posar en terra perquè ens serviren d'estora. Vam provar de gitar-nos i cabiem perfectament, els tres. El terra era blanet i confortable, s'estava fresquet i feia bona olor, com en la resta del bosc.

Què sé?

- Com és una cabanya.
- Identificar un diari personal.
- ...

Què vull saber?

- Separar paraules amb dígrafs, diftongs o hiats.
- Escriure un diari.
- ...

Suggeriments didàctics

- En primer lloc, presentarem la seqüència didàctica i el llibre perquè l'alumnat es familiaritze amb el material. Després, i abans de començar a treballar el text, podem informar-los que la lectura està extreta del llibre *Diari d'unes vacances avorrides*, de Pep Castellano, i aprofitar per a preguntar-los com han sigut les seues vacances. Això ens pot servir per a introduir i repassar alguns adjectius qualificatius. Després, podem preguntar-los si alguns han anat de viatge, en quin tipus d'allotjament han estat (hotel, càmping, casa rural, xalet, etc.).
- Els proposarem que observen les il·lustracions i la distribució del text, juntament amb la data, per a veure si dedueixen el gènere discursiu del diari personal.
- Abans de fer la lectura, podem escoltar l'àudio perquè tinguen un primer contacte amb el text i puguem comentar algun aspecte sobre el tema, els personatges.
- La rutina de pensament «Què sé?» i «Què vull saber?» ens servirà per a repassar els coneixements previs que hem de tindre en compte. Podem proposar que parlen en parelles sobre què recorden del curs passat i del que han repassat en l'avaluació inicial.

No era una gran construcció, però passava completament desapercibuda. Ningú descobriria el nostre refugi secret. O això creíem. 3

Ens faltava la porta, que fariem amb un altre palet, i vidres per a les finestres, per a les quals havíem pensat en botelles de plàstic, i... moltes més coses. Però ens van cridar per a sopar i vam haver de deixar l'obra a mitges.

Ahir no vaig escriure res perquè Jordi i jo ens vam passar la nit dibuixant plànols de com podíem ampliar la construcció. Estàvem molt emocionats amb el projecte. Però este matí (i ací està el misteri nocturn gros), no quedava res. La cabanya havia desaparegut, esborrada del mapa. Ni palets, ni branques, ni fulles seques per a fer d'estora... Res! 4

PEP CASTELLANO. *Diari d'unes vacances avorrides*
(adaptació)

Aprenem valors: apreciem la importància del treball en equip.

 Per a aprendre i entendre

Cada casa és un món.

Tirar la casa per la finestra.

Casa de dues portes fa de mal guardar.

En grups, esbrineu el significat d'aquestes expressions amb la paraula **casa** i afegiu-ne d'altres.

11 CIUTATS I
COMUNITATS
SOSTENIBLES

**OBJECTIUS DE
DESENVOLUPAMENT
SOSTENIBLE**

Podem reflexionar sobre la importància de l'accés a un habitatge en bones condicions per a garantir una vida digna per a tota la ciutadania.

Aprentatge cooperatiu

En aquesta doble pàgina podem utilitzar les estratègies de la lectura compartida, 1-2, el full giratori, l'entrevista simultània i la taula redona.

Suggeriments didàctics

- Els proposarem que facen la lectura inicial de forma col·lectiva en cada equip. Us proposem que fragmenteu el text segons indica la reproducció d'aquesta doble pàgina. En el Dossier de treball cooperatiu trobareu més informació sobre com podeu aplicar aquesta tècnica.
- En la secció «Per a aprendre i entendre» podem aplicar l'estratègia cooperativa 1-4. Primer hauran de pensar la resposta individualment i després posar-les en comú, ajudar-se i donar una solució conjunta. Aquesta secció varia en cada unitat en funció del contingut i el tema de la lectura. Normalment inclou tasques d'expressió oral, engrescadores i motivadores. En aquest cas han d'esbrinar el significat d'unes expressions amb la paraula **casa**, que és un dels temes principals de la seqüència didàctica. A més, n'han de trobar d'altres com per exemple: «en casa del sabater, sabates de paper», «fer casa», «d'anar per casa», etc.

Sabers bàsics

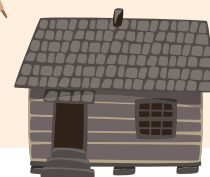
- Comprensió de textos narratius.
- Ampliació del repertori de frases fetes.
- Expressió oral d'opinions i d'emocions.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Ciutadana.

- Quin tipus d'habitatges coneixeu?
- En quants heu estat?

1. Contesta aquestes preguntes sobre la lectura.

- Qui narra la història? Com ho has sabut?
  - Una xiqueta. Un xiquet. Una persona major.
- Quins altres personatges s'hi esmenten i quina relació hi ha entre ells?
- Quin tipus de text és el que acabes de llegir? Com ho has identificat?

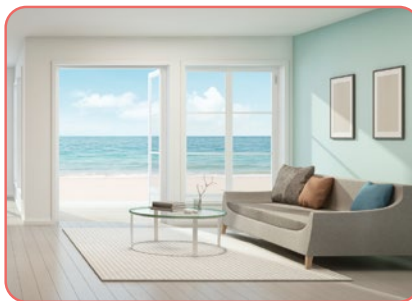
2. Tria què és un diari personal.

- Publicació diària de caràcter informatiu editada en suport paper.
- Llibre on s'anoten els fets de cada dia i sovint els pensaments propis.
- Llibre de comerç on es registren les compres i les vendes en l'ordre en què han tingut lloc.

3. Què creus que han anat a fer a la casa Caca Quatre?

4. Quin tipus d'allotjament s'assembla més a una casa rural? Per què?

5. Segons el teu parer...

- Creus que a la protagonista li hauria agradat estar a la casa només amb sa mare? Copia el fragment que justifica la teua resposta.
- Si hagueren tingut Internet, penses que haurien construït la cabanya?

Suggeriments didàctics

- Les activitats sobre la lectura han d'ajudar a una millor comprensió del text, sense convertir, però, el fet de llegir en un pretext per a un control. Abans de començar les activitats escrites, trobareu una proposta de conversa al voltant dels tipus d'habitatges que coneixen. Els podem proposar que en parlen primer per grups i després amb tota la classe i fer una llista dels tipus d'habitatges a la pissarra.
- Les activitats 1 i 2 ens permetran reflexionar sobre el gènere i les característiques del text narratiu i del diari personal, i podem aprofitar-ho per a preguntar-los si n'escríuen un o si voldrien fer-ho.
- Per a treballar la comprensió lectora des d'un altre vessant es proposen activitats que requereixen l'opinió personal de cada u, com la 4 o la 5 i les preguntes de la secció oral del final de la pàgina. Per a poder mostrar la seua opinió han d'haver entès el text prèviament. En funció de les seues respostes, especialment, pel que fa al tema de no disposar d'Internet, es pot iniciar un debat ben interessant.

6. Escriu què han necessitat per a fer la cabanya.

7. Relaciona cada paraula o expressió amb el sentit que té.

Mamprendre	Trobar solucions per u mateix.
Fer colla	Lloc cobert.
Buscar-se la vida	Començar a fer una cosa.
Refugi	Còmode, acollidor.
Confortable	Entendre's bé, dues o més persones.
Estora	Part d'una casa que la tapa per dalt.
Sostre	Peça de roba que es posa en terra per a decorar o protegir del fred.

8. Quines d'aquestes paraules de la lectura són diminutius? Justifica la resposta.

paret fresquet palet blanet

Gosset ve de la paraula gos i fa referència a un gos menudet.

Solucions de la pàgina 12

1. • Una xiqueta.
  - A més de la narradora, s'hi esmenten el seu gos, el seu amic Jordi i sa mare, Immaculada.
  - És un diari, perquè ho diu la narradora en la segona línia i perquè el text porta la data del dia que escriu.
3. Hi han anat de vacances.
4. La segona fotografia, perquè està ubicada a la muntanya, enmig d'un paratge natural.
5. Resposta oberta.

Solucions de la pàgina 13

6. Tres arbres, palets, branques, fulles seques i botelles de plàstic.
8. *Fresquet* i *blanet*, perquè les dues acaben amb el sufix diminutiu *-et*. En canvi, en *paret* i *palet*, la terminació *-et* no és un sufix diminutiu, sinó que forma part del lexema o arrel.
  - Resposta oberta.

Aprentatge cooperatiu

Es poden utilitzar la tècnica del full giratori i la de la taula redona.

• Imagineu que esteu de vacances sense Internet. Com ocuparíeu el temps lliure? Anoteu les idees en un full giratori.

- Comenteu com penseu que seria la vida en general sense Internet.
- Inventeiu un nom per a la vostra casa, o per a una on hàgeu passat uns dies, i justifiqueu-la davant del grup.

Suggeriments didàctics

- Per a la proposta oral del final de la pàgina 13, us proposem que feu servir l'estratègia d'aprenentatge cooperatiu del full giratori. Després, es pot posar en comú el que han apuntat els diversos grups i reflexionar sobre les possibilitats d'oci que tenen sense recórrer als dispositius electrònics.
- Les activitats 6, 7 i 8 ens serviran per a aprofundir en el vocabulari de la lectura i per a ampliar el repertori de frases fetes. A més de fer les activitats, podem aprofitar per a assegurar-nos que l'alumnat ha entès bé totes les paraules del text i per a fomentar l'ús del diccionari.

Sabers bàsics

- Ampliació del lèxic referit als tipus d'habitatge.
- Expressió oral de textos descriptius.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Ciutadana.

Els habitatges

1. 🔍 Emparella els noms dels habitatges amb les imatges i les definicions.

1. xalet 2. dúplex 3. casa 4. adossat 5. pis 6. cabanya

- Casa independent, generalment envoltada de jardí i situada fora de la població.
- Vivenda en dos nivells integrada amb altres unitats similars en un bloc o edifici.
- Edifici que serveix d'habitatge humà.
- Construcció senzilla i menuda feta amb materials lleugers.
- Vivenda independent situada en un edifici.
- Casa construïda contigua o unida a una altra pels costats o per la part posterior.

2. 🗣️ I tu, en quin tipus d'habitatge vius? Descriu com és a la teua parella de davant i no t'oblides de dir:

- Quantes habitacions hi ha.
- Si té una planta o més.
- Si té espai a l'aire lliure o no, i com és.
- Si teniu veïnat o no, i a quina distància es troba.
- Alguna cosa que t'agrada molt i alguna que no t'agrada tant.

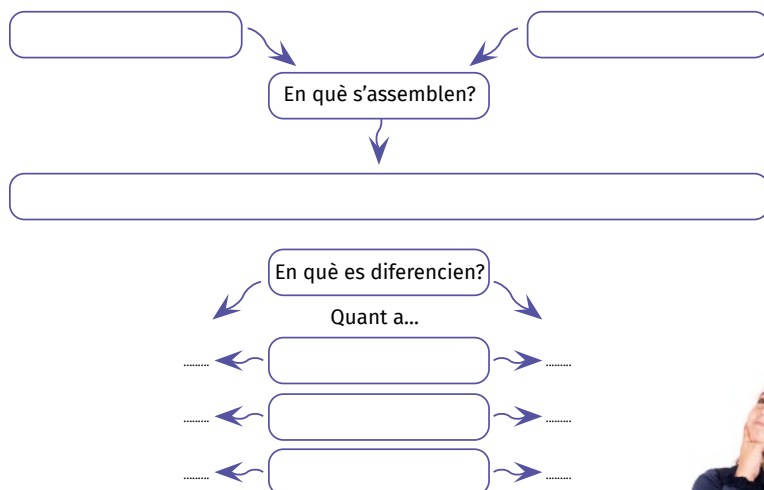
14

Suggeriments didàctics

- L'apartat «Aprenem paraules» és ben diferent dels cursos anteriors, ja que no parteix d'una escena per a tractar el vocabulari. Està relacionat amb la lectura inicial i segueix el fil conductor de tota la seqüència didàctica, però enfocat d'una altra manera, adequat a l'edat i el nivell curricular de l'alumnat de cinquè.
- En aquesta unitat, les activitats de vocabulari treballen els camps semàntics dels tipus d'habitatge i dels oficis relacionats amb la construcció, que de segur que dona peu a l'expressió oral plantejada en algunes activitats.
- Per a l'activitat 2, podem fer servir la tècnica d'aprenentatge cooperatiu de l'entrevista simultània. En parelles, els alumnes s'entrevistaran mútuament i així els resultarà més fàcil i amé seguir el guió de la descripció.
- Per a l'activitat 3, us proposem que l'alumnat s'ajunte per grups i utilitzi l'organitzador gràfic per a comparar i contrastar. El desenvolupament de l'estratègia és el mateix que el del full giratori, però l'organitzador permet visualitzar millor l'estructura contrastiva. Com a conclusió, podem demanar que cada u diga en quin tipus d'habitatge li agradaria més viure i què prefereix la majoria.

3. Escriuiu el tipus d'habitatge en un paper ben gran i agrupeu-vos en l'aula segons el que hàgeu escrit. Comenteu les semblances i les diferències d'un mateix tipus d'habitatge i anoteu les conclusions al dossier d'escriptura que podeu descarregar del llibre digital.

Els sinònims

Les paraules que tenen un significat semblant o igual s'anomenen **sinònims**. Per exemple: *casa, residència, habitatge, pis...*

4. Busqueu en la lectura un sinònim de **pila**, **mur** i **amagatall**.

5. Canvia cada paraula marcada per una de sinònima.

condueix pis construït caminar pardalets camí

El pare, la mare i jo vivim en un **apartament** ..... a la ciutat. En canvi, l'oncle Toni viu al poble en una casa gran, amb un corral on creix la parra. Als afores del poble, han **edificat** ..... uns dúplex, que són habitatges que tenen dues plantes unides per una escala interior. Quan hi anem, m'agrada **passejar** ..... pel camp, on hi ha un **sender** ..... molt bonic que **porta** ..... a una font. M'encanta berenar escoltant el soroll de l'aigua i el cant dels **ocells** .....

Solucions de la pàgina 14

- Primera imatge –pis–: vivenda independent situada en un edifici. Segona imatge –cabanya–: construcció senzilla i menuda feta amb materials lleugers. Tercera imatge –casa–: edifici que serveix d'habitatge humà. Quarta imatge –dúplex–: vivenda en dos nivells integrada amb altres unitats similars en un bloc o edifici. Cinquena imatge –xalet–: casa independent, generalment envoltada de jardí i situada fora de la població. Sisena imatge –adossat–: casa construïda contigua o unida a una altra pels costats o per la part superior.
- Resposta oberta.

Solucions de la pàgina 15

- Resposta oberta.
- Muntó, paret, refugi secret.
- Pis, construït, caminar, camí, condueix, pardalets.

Aprentatge cooperatiu

Les tècniques que s'hi poden utilitzar són l'entrevista simultània i el full giratori.

Suggeriments didàctics

- Per al repàs de les paraules sinònimes, també s'ha seguit el fil conductor de la unitat: els tipus de cases. A més, també han de fer una cerca en la lectura inicial per a buscar-hi paraules sinònimes. Tot això serveix per a enriquir el lèxic de l'alumnat i evitar repeticions a l'hora d'expressar-se, tant oralment com per escrit.
- Pel que fa a l'activitat 5, els podem proposar que s'organitzen en grups per a veure si poden trobar algun sinònim més de cada una de les paraules marcades en el text, o almenys d'algunes. Exemple: «estirar les cames»; «aus»; «senda»; «fet»; «una vivenda»; «du», etc. També en poden buscar d'altres del text, com ara, *viure* o *residir*; *gran* o *àmplia*; *bonic* o *bell*; *cant* o *reflet*...

Sabers bàsics

- Coneixement de les normes per a separar les síl·labes d'una paraula.
- Identificació de diftongs i hiats.
- Identificació i separació de dígrafs.
- Reconeixement dels noms i dels adjectius.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- Plurilingüe.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.

La síl·laba. Dígrafs, diftongs i hiats

Per a separar en síl·labes les paraules hem de tindre en compte els dígrafs, els diftongs i els hiats. Els dígrafs **ll**, **ny**, **gu** i **qu** no se separen, però la resta, sí. Observa els exemples:

- **No se separen** → ba-llar, es-guit, mo-nyo, so-ques, gue-pard, o-lla, ra-que-ta...
- **Se separen** → car-ro, cas-so-la, jut-ge, plat-ja, cot-xe...

1. Encercla els dígrafs d'aquestes paraules i separa'n les síl·labes.

pallasso   quadricula   pinya   caquí   canya   esquena
cavallet   passejar   formatge   metxa   atleta   carro

Un **diftong** és la unió de dues vocals que es pronuncien en una mateixa síl·laba. Es forma quan apareixen juntes una vocal qualsevol (**a**, **e**, **i**, **o**, **u**) i la **i** o la **u**, per exemple, **ai-gua** o **neu-la**.

2. Escriu els noms de les imatges i encercla'n els diftongs.

Quan en una paraula hi ha dues vocals juntes que no formen diftong, tenim un **hiat**. Per exemple, **ci-èn-ci-a** i **pa-e-lla**.

3. Troba els hiats en aquestes paraules.

aeronau   violí   lleó   teatre   Maria   poema

Suggeriments didàctics

- L'apartat «Pensem» introdueix els continguts gramaticals i ortogràfics mitjançant activitats amb una tipologia ben diversa. El suport sonor per a fer-ne algunes i per als dictats és clau per a un bon aprenentatge.
- Per a moltes de les activitats d'aquest apartat hi ha activitats digitals complementàries. En totes les unitats hi ha un dictat que treballa els punts tractats i que podem suggerir per a corregir en grups o per parelles.
- En aquest apartat és quan més podem aprofitar el TIL. Els dígrafs, els hiats i els diftongs pel que fa a la separació síl·làbica són diferents en valencià i en castellà. En aquest sentit, pot ser útil comparar les dues llengües per a veure'n les coincidències i les divergències. En canvi, conceptes com els noms i els adjectius són exactament iguals en una llengua i en l'altra, mentre que el que canvia és la forma.
- Introduïm la separació síl·làbica amb exemples senzills, seguim amb síl·labes amb diftongs i acabem amb hiats. Cal que ens esforcem a fer una dicció fonètica clara perquè l'alumnat pugui comprovar la diferència entre la unió i la separació de dues vocals, és a dir, si formen part d'una mateixa síl·laba o no.
- Podem mostrar imatges d'objectes o éssers que tinguen dues vocals en contacte, per exemple: *palau*, *bou*, *guant*, *rei*, *llengua*, *polícia*... Després, els demanarem que els separen síl·labes i els escriurem a la pissarra.
- També és convenient que expliquem i posem exemples de la regla que diu: «La vocal *i* seguida de *a*, *o*, *e*, no forma mai diftong»: *València*, *aviació*, *Gabriel*, etc.

Noms i adjectius

4. Completa el text amb aquestes paraules.

cabanya ciutat iaïos gat tranquil·litat gratacel aire casa

Ma mare, el meu ..... i jo vivim en una gran ....., en un ..... de 30 pisos que inclou vivendes, oficines, gimnàs i, fins i tot, un restaurant en l'últim pis. És un dels edificis més alts de la ciutat. En canvi, els meus ..... viuen feliços en una ..... de camp envoltats de natura. Els agrada la ..... i respirar ..... pur. Són fantàstics i m'han construït una ..... per a jugar.

5. Encercla els noms que signifiquen el mateix que **habitació**.

carruatge estança creuer alberg cambra refugi cobert

Les paraules que serveixen per a designar éssers vius o coses són **noms** i les que serveixen per a descriure són **adjectius**: casa espaiosa, poble acollidor...

6. Pensa en la casa on vius i completa amb dues característiques.

- La meua habitació és ..... i .....
- La cuina de ma casa és ..... i .....
- La sala d'estar .....
- El lavabo .....

7. Escriu una paraula que signifiqui el mateix que la destacada.

- Un pis **ampli** i lluminós.
- Una terrassa **estreta** i enjardinada.
- Habitacions moblades i **acollidores**.
- Un estudi **ordenat** i còmode.

Dictat

8. Escolta el dictat atentament i escriu-lo.

17

Solucions de la pàgina 16

1. Pa-llas-so, es-qui-rol, pi-nya, ca-qui, ca-nya, es-que-na, ca-va-llet, pas-se-jar, for-mat-ge, met-xa, at-leta, car-ro.
2. Taula, aquari, maduixa, peu, xiulet, boina.
3. A-e-ro-nau, vi-o-lí, lle-ó, te-a-tre, Ma-ri-a, po-e-ma.

Solucions de la pàgina 17

4. Gat, ciutat, gratacel, iaïos, casa, tranquil·litat, aire, cabanya.
5. Estança, cambra.
6. Resposta oberta.
7. Resposta oberta. Espaiós, xicoteta, confortables, endreçat.
8. Mon pare treballa moltes hores cada dia. S'ha guanyat el respecte dels companys i les companyes perquè és un gran dissenyador. Ha construït la casa on vivim, que té quatre cambres, un pati cobert que protegeix dels dies assolellats i una cabanya de fusta.

TIL i TILC

Hi destaca el tractament integrat de les llengües.

Suggeriments didàctics

- Abans de fer les activitats de la pàgina 17, que poden completar individualment, podem escriure a la pissarra algunes paraules de la lectura. Primer escriurem noms: *casa, amics, fulles...* i els preguntarem què tenen en comú. Després, els demanarem que busquen en la lectura alguna característica d'aquests adjectius: *casa rural, bons amics, fulles seques*, i explicarem la diferència entre nom i adjectiu.
- Podem recuperar l'organitzador gràfic de l'activitat 3 de la pàgina 15 i buscar els substantius i els adjectius que hi han escrit.
- Per a repassar la síl·laba podem demanar-los que separen en síl·labes les paraules de l'activitat 1 de la pàgina 14.
- Aprofitarem el text del dictat per a demanar-los que identifiquen dígrafs i que els classifiquen segons si se separen o no.

Sabers bàsics

- Expressió oral de característiques d'un habitatge.
- Expressió oral de gustos i preferències sobre llibres.
- Lectura i redacció d'un fragment d'un diari.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- STEM.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Emprenedora.
- Consciència i expressió culturals.

Parlem de cabanyes

1. Per parelles, observeu aquestes cabanyes i trieu quina penseu que s'assembla més a la de Marta i Jordi tenint en compte...

- Els materials utilitzats.
- El lloc de construcció.
- La complexitat de la construcció.

2. Com penseu que acabarà sent la cabanya de Marta i Jordi? Comenteu-ho en grups i completeu la fitxa. Si voleu, podeu elaborar un plànol.

Dimensions: .....

Finestres: .....

Portes: .....

Estances: .....

3. Mireu el vídeo i comenteu per parelles:

- Us han vingut ganes de llegir el llibre?
- Què penseu de l'ús abusiu dels dispositius electrònics? Esteu d'acord amb els xiquets del vídeo? Per què?
- Animeu-vos a fer un *booktube* en què parleu d'un llibre sobre les vacances que us haja agradat.

Suggeriments didàctics

- Treballar gradualment l'expressió oral és una manera de traure la por, facilitar la comunicació i donar seguretat. Això és el que es pretén en l'apartat «Parlem».
- En primer lloc, l'activitat 1 està plantejada com una activitat en parelles per a repassar el vocabulari de la seqüència didàctica. Podem pautar l'activitat de manera que hagen de raonar la resposta i no només assenyalar quina n'és la fotografia correcta.
- En segon lloc, l'activitat 2 planteja una conversa en grups per tal d'assolir un objectiu: completar la fitxa i dibuixar un plànol. Us proposem que feu servir la tècnica de la taula redona. Indicarem quin equip comença a explicar la primera característica de la casa (dimensions). Quan acabe, es demana a la resta de l'equip si vol completar l'explicació per torns. Després, els números 2 expliquen la segona característica (finestres) i la resta de l'equip pot completar-la. Se segueix d'aquesta manera fins que es parli de les quatre característiques.
- L'activitat 3 dona un model de text oral formal elaborat per alumnes de Primària com ells i elles. L'objectiu és que se senten identificats i que es vegem capaços de preparar un text semblant. Per a fer aquesta activitat, podem mostrar-los altres vídeos del canal **Emociona't amb la lectura** de Youtube. En aquest canal també trobareu un vídeo amb instruccions de la *booktuber* valenciana Marta Meneu sobre com fer un *booktube*.

El diari personal

1. Llig.

Divendres 14 de setembre

Aquesta ha sigut la primera setmana d'escola. He començat 5é de Primària i hem estrenat classe! Aquests dies ens hem assegut on hem volgut, i jo he triat estar amb Pau i Carlota, els meus millors amics. Ens hem ajuntat per grups per a organitzar l'aula, i a nosaltres ens ha tocat el racó de la biblioteca. Hem classificat tots els llibres nous i hem preparat un espai per a fer *booktubes*: hem posat coixins, alguns complementos, i hem decorat uns quants pòsters. Tinc ganes de llegir-me ja un llibre per a estrenar-lo. Espere avançar-lo el cap de setmana i escriure per ací com va el curs.

Dossier d'escriptura

2. Tria un d'aquests temes per a escriure, en acabant, l'entrada d'un diari personal.

- Explica què t'agradaria fer el cap de setmana vinent o què vas fer l'anterior.
- Parla d'algun llibre o pel·lícula que t'haja agradat especialment.
- Escriu el que et va passar ahir o fa uns dies.
- Conta coses que pots fer per a sentir-te millor.

3. Llig amb atenció aquests consells per a escriure un diari personal. Si ja ho fas, podràs millorar, i si no, ja saps per on començar.

Consells per a escriure un diari

1. Tria on escriuràs. Pots agafar una llibreta que tingues a casa o una de nova. S'ha de poder tancar, bé amb una goma o amb un cademat.
2. Com que és privat, guarda'l en un lloc segur.
3. Dissenya'l i personalitza'l. Pots decorar la coberta amb fotos, dibuixos o adhesius.
4. Recorda incloure la data en cada entrada. Si vols, també l'hora, el lloc o altres dades.
5. Pots triar un començament fix («Benvolgut diari...»), variar-lo o no incloure'n.
6. Escriu en primera persona i deixa anar els teus sentiments lliurement, però para atenció i escriu amb correcció.
7. També hi pots apegar records, escriure lletres de cançons, copiar poemes...
8. Cada entrada pot tindre una llargària diferent.

19

Solucions de la pàgina 18

1. La que està feta amb palets.
2. Resposta oberta.
3. Resposta oberta.

Solucions de la pàgina 19

- 1 a 3. Resposta oberta.

Aprentatge cooperatiu

Una de les tècniques que es recomana és la de la taula redona.

TIL i TILC

L'elaboració d'un plànol es relaciona, sobretot, amb Coneixement del Medi i les dimensions amb Matemàtiques.

Suggeriments didàctics

- L'apartat «Escrivim» està dedicat, tal com el seu nom indica, a l'expressió escrita. Normalment s'inicia amb un model del tipus de text que es treballarà, seguit d'unes pautes perquè l'alumnat pugui fer satisfactòriament la tasca de creació escrita. Cada unitat treballa una tipologia textual diferent, de manera que es treballen totes les especificades en el currículum.
- Pel que fa a l'expressió escrita, l'apartat comença amb un model que, després d'haver-lo analitzat i explicat (parts, temes, nivell de llenguatge, temps verbals, etc.), condueix a la producció escrita.
- En aquesta unitat, podem encoratjar-los a començar a escriure un diari individual. Abans, els demanarem que lligin atentament els consells per a escriure un diari.
- Una activitat que els pot motivar a redactar un diari és presentar novel·les juvenils i infantils en què els protagonistes n'escriuen un i llegir-los-en algun fragment. Un exemple pot ser la lectura inicial.
- Podem demanar que escriguen un diari col·lectiu de l'aula. Cada dia, un alumne escriurà el resum de les activitats fetes i les més importants, així com la seua opinió sobre algun tema d'interès.

Sabers bàsics

- Reconeixement dels elements del còmic.
- Creació d'un còmic a partir del model treballat.
- Elaboració d'una entrevista.
- Repàs dels continguts més rellevants de la seqüència didàctica.

Competències clau

- Comunicació lingüística.
- Digital.
- Personal, social i d'aprendre a aprendre.
- Emprenedora.
- Consciència i expressions culturals.

Inventem un còmic

1. Júlia i Gilbert també tenen una cabanya en un arbre. En parelles, llegiu el còmic en veu alta i interpreteu un personatge cada un.

2. Identifiqueu en el còmic els elements següents:

- una bafarada
- una vinyeta
- una onomatopeia
- un cartutx
- lloc de publicació
- autor/a

3. Inventeu un còmic nou a partir de l'anterior en el dossier d'escriptura. Feu grups de quatre i repartiu-vos les vinyetes. Cada grup canviarà un dels textos i el passarà al grup del costat perquè faça el mateix. Després, torneu a llegir el còmic amb tots els textos canviats. Quin ha sigut el resultat?

4. Mireu el vídeo sobre el procés d'illustració de l'autor del còmic anterior i, després, penseu preguntes que li faríeu si poguéreu fer-li una entrevista.

Suggeriments didàctics

- En tot el llibre trobarem aquesta pàgina dedicada al treball en equip, «Fem pinya». Treballar així sempre proporciona més beneficis que treballar individualment, ja siga per a abreujar el temps de resolució, o bé per a obtenir un resultat final de millor qualitat i diversitat. A més, resulta molt beneficiós per al desenvolupament dels xiquets i les xiquetes i, per això, cal incorporar-ho com més prompte, millor. L'alumnat intercanvia experiències i així aprèn que els altres poden pensar d'una altra manera i que cal respectar les opinions de tots. A més, aprenem a rebre crítiques i a ser participatius a l'aula. També posa en marxa estratègies de resolució de conflictes, millora les habilitats socials i augmenta l'autoestima. Caldrà deixar ben clar que tots els membres d'un equip són igual de valuosos, que cal escoltar tothom i valorar-ne les aportacions al projecte comú.
- Els demanarem que lliguen el còmic en parelles, i que cada membre de la parella interprete un personatge. Després, podem triar dues o tres parelles perquè en facen la lectura per a tota la classe. Si cal, resoldrem els problemes de vocabulari que hi puguen sorgir. El còmic parla d'una sèrie que s'emet en La Colla d'À Punt Mèdia. Si tenim connexió a l'aula, podem veure un capítol de Júlia i Gilbert i comprovar que el resum que fa el personatge de la pantalla coincideix amb el contingut de la sèrie. Al mateix temps, donarem a conèixer a l'alumnat continguts audiovisuals en valencià per a la seua edat.

1. Completa la taula amb les coses que has après en aquesta unitat.

Per primera vegada...	Crec que ho he fet...	El meu equip creu que ho ha fet...
He après vocabulari sobre els habitatges i com es construeixen.		
He separat correctament paraules amb dígrafs, diftongs o hiats.		

2. Escriu sinònims de les paraules destacades i fes els canvis que calga.

alberg   gratacel   arquitecte/a

- Per a reformar aquesta casa necessita **algú que dissenye els plànols**.
- A Nova York destaquen els **edificis de gran alçària amb moltíssims pisos**.
- Quan era estudiant, sempre que viatjava dormia en **edificis per a joves**.

3. Separa les síl·labes d'aquestes paraules. Alerta amb els dígrafs!

l·len·ya·ter   mas·sa·pà   quei·xa·l
 gui·tar·ra   des·pat·xa·r   for·mi·guer

4. Escriu cinc paraules que tinguin diftongs diferents.

5. Indica si les paraules següents porten diftong (d) o hiat (h).

avioneta   escriure   raonar   farmàcia   moure
 fauna   fluor   diada   blau   camió

6. Marca les afirmacions verdaderes sobre el còmic.

- Les vinyetes són dibuixos, sempre dramàtics, acompanyats o no de text.
- Les bafarades són espais sempre quadrats amb el que diu o pensa un personatge.
- Les onomatopeies imiten un so, un soroll o una veu natural.
- Hi ha còmics tant per a adults com per a xiquets i xiquetes.

21

Solucions de la pàgina 20

1. Resposta oberta.
2. Revista *Camacuc* / Manel Gimeno Arándiga.
3. Resposta oberta.
4. Resposta oberta.

Solucions de la pàgina 21

1. Resposta oberta.
2. Un arquitecte/una arquitecta, gratacels, albergs.
3. Lle-nya-ter, mas-sa-pà, quei-xal, gui-tar-ra, des-pat-xar, for-mi-guer.
4. Resposta oberta.
5. Diftong (d): escriure, moure, fauna, blau.
 Hiat (h): avioneta, raonar, farmàcia, fluor, diada, camió.

Aprentatge cooperatiu

Es recomana utilitzar la tècnica del full giratori i la de l'1-2.

TIL i TILC

La creació d'un còmic es relaciona amb la matèria d'Educació Plàstica.

Suggeriments didàctics

- En l'activitat 2 han de reconèixer els elements del còmic. Aquests continguts no s'han treballat en la seqüència, però sí que els coneixen de cursos anteriors. Abans de fer l'activitat, ens assegurarem que recorden què és cada element perquè puguin resoldre l'activitat de manera adequada.
- Per a l'activitat 3, us suggerim que feu servir l'estratègia de treball cooperatiu del full giratori.
- Amb l'activitat 4 coneixeran com treballa un dibuixant de còmic. Els demanarem que escriguen tres preguntes per parella. Per a fer-ho, podem utilitzar la tècnica 1-2. Primer, escriuran cada un tres preguntes individualment i després les compararan amb la de la parella. Han d'arribar a una resposta final comuna, que també escriuran. Hem de vigilar que les respostes siguin consensuades i que ningú impose la seua opinió.
- Les activitats de la secció «Repassem» cal fer-les individualment.
- Després de fer individualment el repàs, podem corregir-lo entre tots i comentar els dubtes que hi puguin sorgir.

